

Pankkihenkilökunnan sijoituskäyttäytyminen

Mika Nousiainen

Tekijä(t) Mika Nousiainen	
Koulutusohjelma Finanssi- ja talousasiantuntija	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Pankkihenkilökunnan sijoituskäyttäytyminen	Sivu- ja liitesivumäärä 46 + 4
<p>Sijoittaminen on viime vuosina kasvattanut suosiotaan Suomessa. Pankkien tarjotessa monipuolisen kattauksen erilaisia sijoitusvaihtoehtoja, on jokaiselle löydettävissä heidän sijoitustottumuksiaan vastaava tuote. Sijoitustottumuksia tutkittaessa on kuitenkin haivattu sukupuolten välillä esiintyvän eroja.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä tutkitaan pankissa työskentelevien miesten ja naisten sijoituskäyttäytymistä. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, esiintyykö kohderyhmän miesten ja naisten sijoituskäyttäytymisessä huomattavia eroja. Työn suunnittelu aloitettiin vuoden 2017 lopussa ja itse tutkimus toteutettiin 2018 keväällä.</p> <p>Ennen sijoittamisen aloittamista henkilön on tutustuttava sijoittamiseen vaikuttaviin tekijöihin, joita esitellään aluksi tutkimuksen tietoperustassa. Oman riskinsietokyvyn sekä tavoitteiden selvittäminen on sijoittamisen aloittamisen lähtökohtana. Sijoittajan on myös ymmärrettävä tuoton, riskin sekä ajan vaikutus sijoituspäätöksen tekemiseen. Tämän jälkeen esitellään tutkimuksessa käytettyjä erilaisia sijoitusinstrumentteihin ja niiden ominaisuuksiin.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisin eli määrällisin menetelmin. Tutkimusta varten luotiin kyselylomake, jonka avulla selvitettiin työntekijöiden sijoitustottumuksia. Kyselyyn osallistui 42 samassa pankissa työskentelevää henkilöä. Saatujen vastausten perusteella lähdettiin analysoimaan tuloksia.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella naisten ja miesten väliset yleiset sijoitustottumusten erot olivat havaittavissa. Tulokset osoittavat miesten olevan riskillisempiä sijoittajia sekä asettavan suuremman tuotto-odotuksen sijoituksilleen. Naiset ovat myös valmiita ottamaan riskejä, mutta hieman maltillisemmin. Tutkimustulokset osoittivat naisten omaavan maltillisemman sijoituskäyttäytymisen miehiin verrattuna.</p> <p>Tutkimus osoitti pankissa työskentelevien miesten ja naisten välillä esiintyvän aikaisemmin havaittuja sukupuolten välisiä sijoittamisen eroja. Tulosten perusteella voidaan sanoa tiedon ja osaamisen pienentävän sijoittamiseen liittyviä eroja sekä lisäävän kiinnostusta sijoittamista kohtaan. Tuloksista on pääteltävissä miesten rohkeampi suhtautuminen riskin ottamiseen.</p>	
Asiasanat sijoittaminen, säästäminen, sijoituskäyttäytyminen, sijoitusinstrumentit	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset	3
2	Säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvät tekijät	4
2.1	Tuotto	4
2.2	Riski.....	5
2.2.1	Hajauttaminen.....	5
2.2.2	Riskinsietokyky	6
2.3	Sijoitushorisontti.....	7
2.4	Verotus	8
2.4.1	Pörssiyhtiöiden osinkojen verotus	9
2.4.2	Voittojen verotus	9
3	Erilaiset sijoitusinstrumentit	11
3.1	Pankkitalletukset	11
3.1.1	Käyttötili	11
3.1.2	Säästötili	12
3.1.3	ASP-tili	12
3.2	Osakkeet.....	12
3.2.1	Osakkeiden markkinapaikat	13
3.2.2	Osakkeiden hinnan määrittäminen	14
3.2.3	Osakkeiden tuotto ja riski	15
3.3	Rahastot	15
3.3.1	Korkorahasto.....	16
3.3.2	Osakerahasto.....	16
3.3.3	Yhdistelmärahasto	17
3.3.4	Rahastojen kulut	17
3.4	Asuntosijoittaminen	17
3.4.1	Asuntosijoittamisen riskit	18
3.5	Johdannaiset	19
3.5.1	Termiini, futuuri ja optio	19
3.5.2	Johdannaisten riskit	20
3.6	Joukkovelkakirjalaina	20
3.6.1	Joukkovelkakirjojen luokittelu	21
3.6.2	Joukkovelkakirjalainojen riskit	21
4	Tutkimusmenetelmät ja aineistonkeruu	22
4.1	Tutkimuksen toteutus	22
4.1.1	Kvantitatiivinen tutkimus.....	23
4.2	Aineiston käsittely	23

5	Pankissa työskentelevien henkilöiden sijoituskäyttäytyminen	24
5.1	Tutkimuksen lähtökohdat	24
5.2	Kohderyhmä	25
5.3	Sijoitusinstrumenttien jakautuminen	25
5.4	Sijoitustottumukset.....	26
5.5	Riskisietokyky ja riskin ottaminen	30
5.6	Kohderyhmän säästäminen.....	32
5.7	Sijoittamisen ja säästämisen tavoitteet sekä taustat.....	32
5.8	Yhteenveto miesten sijoittamisesta	33
5.9	Yhteenveto naisten sijoittamisesta	34
6	Pohdinta.....	36
6.1	Tulosten tarkastelu.....	36
6.2	Luotettavuus	37
6.3	Johtopäätökset sekä kehittämis- ja jatkotutkimusehdotukset.....	39
6.4	Opinnäytetyöprosessi ja oman oppimisen arviointi.....	40
	Lähteet	42
	Liitteet.....	47

1 Johdanto

Pankit tarjoavat tänä päivänä asiakkailleen laajan valikoiman erilaisia säästämisen sekä sijoittamisen vaihtoehtoja. Näistä vaihtoehtoista asiakkaiden tulisi pystyä valitsemaan heidän omaa sijoituskäyttäytymistä vastaava vaihtoehto rahan säilyttämiseen. Sijoituskäyttäytymisen selvittämistä varten kartoitetaan muun muassa riskinsietokykyä, tuotto-odotuksia ja tulevaisuuden suunnitelmia, joiden avulla pyritään luomaan asiakkaalle hänen tarpeitansa vastaava kokonaisuus.

Asiakas voi valita itselleen turvallisemman vaihtoehdon eli säästämisen, jolloin hän tietoisesti jättää rahaa käyttämättä. Rahan käyttämättä jättäminen mahdollistaa sen hyödyntämisen tulevaisuuden hankintoihin tai odottamattomien menojen kustantamisessa. Säästämisen ollessa pidempi aikaista voi asiakas myös miettiä sijoittamisen vaihtoehtoa. Rahojen pitäminen pankkien käyttö- tai määräaikaistilillä, jotka eivät sisällä lainkaan korkoa tai niiden ollessa lähes olemattomat, syö inflaatio rahan arvoa. Sijoittaminen tarjoaa asiakkaalle enemmän riskiä sisältävän vaihtoehdon riippuen hänen valitsemastaan sijoitusinstrumentista, mutta samalla asiakkaalla on myös mahdollista ansaita tuottoa rahoilleen. Tästä voidaankin huomata sijoittamiseen liittyvä periaate, jonka mukaan riskin kasvaessa myös tuotto-odotus kasvaa. Sijoituspäätöstä tekevän on kuitenkin pidettävä mielessään, että hänellä on myös mahdollisuus menettää sijoittamansa omaisuus osittain tai kokonaan.

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan ja verrataan pankissa työskentelevien naisten sekä miesten säästämis- ja sijoituskäyttäytymistä. Säästämis- ja sijoituskäyttäytymisen kartoittamista varten luotiin kyselytutkimus X pankin henkilökunnalle, jolla pyrittiin selvittämään heidän omistuksiaan, riskinsietokykyä, tuotto-odotuksia, sijoitusaikaa sekä hieman taustoja sijoittamiselle. Kokonaisuudessaan opinnäytetyö koostuu tietoperustasta sekä tutkimusosasta. Tietoperustassa on kerrottu yleisesti säästämisestä ja sijoittamista sekä sijoituspäätökseen vaikuttavista tekijöistä. Tietoperustassa on myös esitelty tutkimuksessa käytettyjä säästämisen ja sijoittamisen vaihtoehtoja sekä niiden ominaisuuksia. Tutkimusosa koostuu tutkimuksen esittelystä, luodun kyselyn tuloksien analysoinnista, niistä syntyneistä pohdinnoista ja johtopäätöksistä. Lopuksi on suoritettu tutkimuksen arviointi sekä oman oppimisen pohdinta.

Opinnäytetyön aiheeseen päädyttiin tekijän omasta kiinnostuksesta sijoittamista kohtaan ja halusta selvittää finanssialalla työskentelevien henkilöiden omaa säästämis- ja sijoituskäyttäytymistä. Tämän perusteella päädyttiin luomaan kyselytutkimus pankin työntekijöille.

Tiedustelu opinnäytetyöaiheesta ja mahdollisen kyselyn toteuttamisesta suoritettiin X pankin kanssa, jonka jälkeen sovittiin tapaaminen, jossa päätettiin tarkemmin suunnitelmista ja työn toteuttamisesta. Pankin osalta selvittämällä työntekijöiden säästämis- ja sijoituskäyttäytymistä on mahdollista parantaa heidän tarjoamien säästämis- ja sijoituspalveluiden luotettavuuden yleiskuvaa sekä niiden tunnettavuutta.

Sijoittamisen suosion kasvamisesta 2000-luvulla on monia tutkimuksia, kuten pörssisäätiön tutkimus kotitalouksien rahoitusvarojen jakautumisesta pankkitalletuksien, joukkovelkakirjojen, pörssiosakkeiden, vakuutussäästöjen ja sijoitusrahastojen kesken. Tutkimuksen mukaan suomalaisten kotitalouksien rahoitusvaroista (83,5 miljardia) noin 49 prosenttia oli pankkitalletuksina vuonna 2000, kun taas vuonna 2015 rahoitusvaroista (179,7 miljardia) pankkitalletuksina oli noin 45 prosenttia. Luvut kertovat selvästi sijoittamisen suosion kasvamisesta. (Pörssisäätiö 2016.)

Usko talouden kasvuun sekä sijoittamisen suosion kasvamisesta huolimatta Säästöpankin teettämän Säästämisbarometrin (syyskuu 2017) mukaan suomalaisten kiinnostus sijoittamista kohtaan on huono. Esimerkiksi barometriin vastanneista vain 21 prosenttia ilmoitti olevansa kiinnostuneita osakesijoittamisesta. Tutkimusten tulosten syynä voi mahdollisesti olla pankkien horjunut luotto viime vuosina uutisoiduista korkean profiilin sijoitushuijauspauksista sekä pankkien epäonnistumisesta herättää ihmisten kiinnostusta säästämistä ja sijoittamista kohtaan. Huolestuttavaa on myös se, että 60 prosenttia vastanneista ilmoitti tuntevansa osakesijoittamista vain vähän tai ei lainkaan. (Säästöpankki 2017.)

Monien tutkimusten mukaan myös naiset ja miehet eroavat sijoittajina. S-pankin teettämässä tutkimuksessa, jossa vertailtiin naisten ja miesten sijoittamista rahastoihin on huomattavissa tyypillisiä sukupuolten välisiä eroja. Tutkimus osoittaa, että naiset sijoittavat miehiä vähemmän. Miehen sijoittaessa yhden euron rahastoon naisen vastaava määrä on 92 senttiä. Naiset eivät myöskään ole yhtä valmiita ottamaan riskiä. Miehistä vajaa 13% oli sijoittanut rahojansa riskipitoisempiin rahastoihin, kun naisilla vastaava luku oli hieman yli 7%. Muuten rahastosäästöjen jakautumisessa ei ole suurempia eroja ja molempien sukupuolien edustajat suosivat eniten keskimääräisen riskin rahastoja. Säästöpankin tutkimuksen tuloksista on selvästi huomattavissa kansainvälisten tutkimusten piirteitä, jonka mukaan naiset eivät usko tietävänsä tarpeeksi sijoittamisesta siihen ryhtyäkseen. Naisten ajatellaan olevan varovaisempia ja enemmän riskiä karttavia sijoittajia. (S-Pankki 2017.)

Tuoreimman S-Pankin (2018) tutkimuksen mukaan tarkasteltiin edellisvuoden muutosta samaisista aiheista. Tuloksista kävi ilmi, että naisten sijoittaminen on kasvussa, joka näkyi

rahastoeuron kasvaessa kolme senttiä. Rahastoeurolla kuvataan tilannetta, jossa verrataan kuinka paljon nainen sijoittaa rahastoon miehen sijoittaessa yhden euron. Vuonna 2017 miehen sijoittaessa euron rahastoon sijoitti nainen 95 senttiä. Muutosta oli tapahtunut myös riskinottamisen suhteen naisilla sekä miehillä. Riskinottaminen oli vähentynyt riskipitoisempien rahastojen suhteen ja siirtynyt keskimääräisen riskin rahastoihin. Samalla varoja oli siirretty vähäisenriskin sisältävistä rahastoista enemmän keskimääräisen riskin rahastoihin. Toisin sanoen riskiluokkien ääripäät pienenevät hiukan. (S-Pankki 2018.)

Ajankohtaisuutta tutkimuksen aiheelle tuo EU:n säätämän MiFID II ja MiFIR voimaantulo vuoden 2018 alussa. Kyseisten sääntelyiden tarkoituksena on tarkentaa ja uudistaa sijoituspalveluja, sijoittajansuojaa sekä rahoitusvälineiden kaupankäyntiä koskevaa sääntelyä. Sääntelyn uudistamisessa tavoitteena on selkeyttää ja tuoda läpinäkyvyyttä rahoitusvälineiden kaupankäyntiin, lisäten esimerkiksi asiakastyössä toimille osaamis- ja kokemusvaatimukset. (Finanssivalvonta 2018.)

1.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tutkimus haluttiin rajata finanssialalla työskenteleviin henkilöihin, jolloin oli luontevaa päätyä haastattelemaan pankin henkilökuntaa, sillä pankki itse myy sijoituspalveluita ja selvittää asiakkaidensa sijoituskäyttäytymistä. Tutkimuksessa on haastateltu X pankin työntekijöitä heidän asemastaan tai muistakaan tekijöistä riippumatta, joka mahdollistaa monipuolisen näkökulman tutkimukselle. Opinnäytetyössä käsitellyt sijoitusinstrumentit valittiin yksityishenkilön kannalta yleisimmistä vaihtoehtoista.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia sijoittajia pankin työntekijät ovat. Opinnäytetyössä lähdetään kyselytutkimuksen avulla tutkimaan, esiintyykö pankissa työskentelevien naisten ja miesten välillä merkittäviä eroja sijoituskäyttäytymisen suhteen. Tutkimukseni tarkoituksena on analysoida, millaisia sijoittajia pankin työntekijät ovat. Pyrin lähestymään tutkimuskohdettani mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja olen asettanut tutkimukselleni viisi alaongelmaa. Tutkimuksen alaongelmat ovat:

1. Mitä sijoitusinstrumentteja työntekijät suosivat?
2. Millaisia sijoitustottumuksia työntekijät omaavat?
3. Miten työntekijät suhtautuvat riskiin sekä tuottoon?
4. Säästävätkö työntekijät säännöllisesti?
5. Minkälaisia tavoitteita työntekijöillä on sijoittamisen suhteen?

2 Säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvät tekijät

Säästämisen tai sijoittamisen aloittaessaan henkilön on tärkeä tutustua niihin vaikuttaviin tekijöihin. Sijoittajan on mietittävä minkälaisia tavoitteita hän asettaa sijoittamiselle, sekä minkälaisen riskin hän olisi valmis ottamaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Samalla sijoittamista harkitsevan henkilön on otettava huomioon, kuinka pitkäksi aikaa hän on valmis sitomaan varallisuuttaan. Kyseisten asioiden selvittämisellä voidaan tutkia henkilön sijoituskäyttäytymistä, jonka jälkeen päästään valitsemaan sopivaa sijoitusinstrumenttia. Säästämiseen ja sijoittamiseen vaikuttavia tekijöitä käydään läpi tässä luvussa.

Sijoittaminen on määriteltävissä pääoman jakamiseksi tuottavaan sijoituskohteeseen. Pääoman kertyminen on merkki sijoittamisen aloittamiselle, sen lisätessä sijoituskohteen tuoton merkityksellisyyttä. Perussääntönä sijoittamiselle toimii riskin ja tuoton vertaileminen. Riskiä kasvattamalla on mahdollista kasvattaa sijoituskohteen tuotto-odotuksia. (Fa-sôulas, Manninen & Niiranen 2013, 19)

2.1 Tuotto

Sijoitetun pääoman tuotto muodostuu kahdesta tekijästä, sijoituksen arvonnoususta sekä sijoitusperiodilla mahdollisesti kertyneistä maksuista, joihin sijoittajalla on oikeus omistaessaan sijoituksen. Esimerkiksi asuntosijoittamisessa tuotto muodostuu vuokralaisen maksamasta vuokrasta sekä kiinteistön arvonnoususta, kun taas osakesijoittajan tuotto muodostuu myynti- ja ostohinnan erotuksesta sekä yhtiön maksamista osingoista. Talletussijoitusten tapauksessa sijoittajan tuottona on etukäteen sovittu talletuskorko. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2011, 24–29, 71.)

Eri sijoitusinstrumenttien tuotot poikkeavat kuitenkin huomattavasti toisistaan. Tuottoerot ovat havaittavissa tarkasteltaessa sijoitusinstrumentteja pitkällä aikavälillä. Pitkällä aikavälillä tarkasteltaessa voidaan todeta, että osakkeet ovat tuottaneet muita sijoitusinstrumentteja paremman tuoton sijoituksille. Osakkeiden suurempi tuotto johtuu niiden suuremmasta arvovaihtelusta verrattuna muihin sijoitusinstrumentteihin. Käytännössä osakkeiden tuotto sisältää enemmän epävarmuutta eli riskiä. Osakesijoittajan on todennäköisempää menettää sijoituksena verrattuna esimerkiksi korkosijoituksiin, mutta tästä syystä sijoituksilla on myös paremmat tuotto-odotukset toisin sanoen, sijoittaja saa paremman tuoton ottamastaan riskistä. (Kallunki, ym. 24–29, 71.)

Tuotosta puhuttaessa on otettava huomioon, puhutaanko reaalitytuotosta vai nimellistuotosta. Reaalitytuotosta puhuttaessa tarkoitetaan tuottoa, jossa inflaation eli rahan arvon

heikkeneminen on otettu huomioon. Reaalituotolla tarkoitetaan siis inflaation ylittävää arvonmuutosta. Toinen tapa ilmaista tuottoa on puhua nimellistuotosta. Nimellistuotosta ei ole vähennettynä inflaation vaikutusta, joten se ei anna täysin oikeanlaista kuvaa saatavasta tuotosta. Usein sijoitusinstrumenttien tuotot ilmoitetaan nimellistuottoina. (Puttonen & Repo 2011, 84.)

2.2 Riski

Henkilön ruvetessa sijoittamaan varojansa sijoitusmarkkinoille, ei hänellä välttämättä ole käsitystä ottamastaan riskistä. Sijoittamisessa on nimittäin mahdollisuus menettää kaikki sijoittamansa varat. Sijoittaessa arvopapereihin, korkotuotteisiin tai muihin sijoituskohteisiin liittyy tähän aina riski, joka on yhteydessä sijoituksen tuotto-odotukseen. Tuotto-odotuksen kasvaessa myös riskin suuruus lisääntyy. Riski määritellään epävarmuutena, jonka ymmärtäminen toimii varainhoidon keskeisenä osa-alueena. (Saario 2016.)

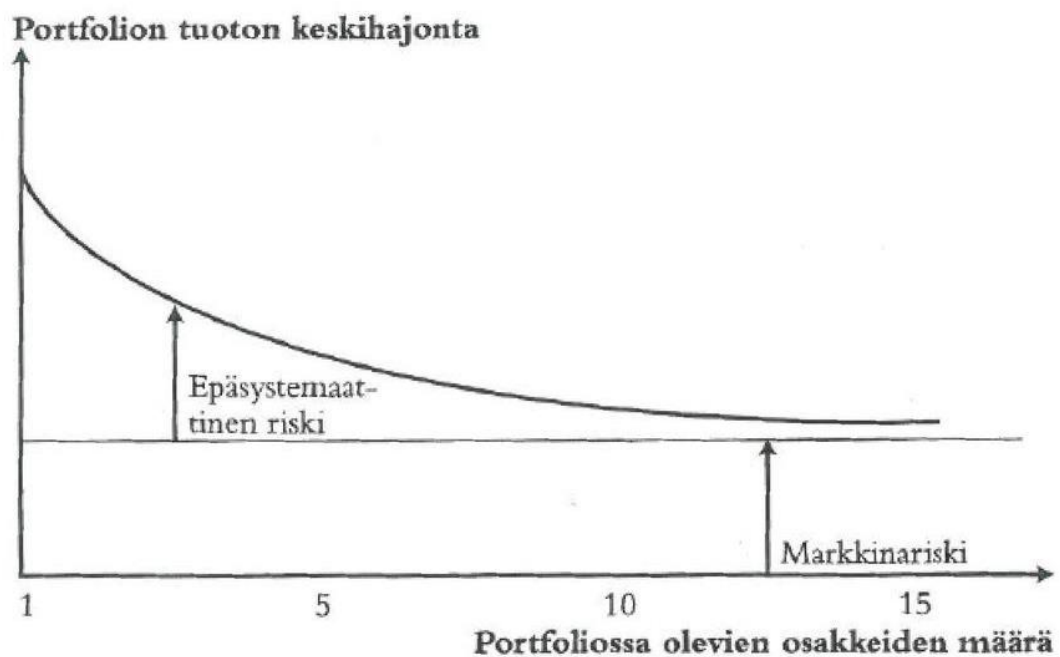
Riski käsitteenä tulee latinankielisestä termistä "risicum", joka tarkoittaa mahdollisuutta. Sijoittamisessa riski mielletään useasti negatiiviseksi käsitteeksi, joka yhdistetään tappioiden syntymiseen. Tosiasiassa termi "riski" sisältää negatiivisen sekä positiivisen mahdollisuuden. Riski kuvaa tappioiden sekä voittojen mahdollisuutta sijoittamisessa. (Kallunki, ym. 23.) Sijoittamisessa riskin mittaamisessa on käytössä useita eri mittareita. Tuoton kokonaisvaihtelulla voidaan mitata sijoituskohteen tuotto-odotukseen liittyvää riskiä. Tuoton kokonaisvaihtelu on mahdollista laskea keskihajonnan avulla. Keskihajonnan tarkoituksena on verrata tietyn aikavälin keskimääräistä tuoton poikkeamaa pidemmän ajan vastaavasta keskiarvosta. (Kallunki, ym. 29)

2.2.1 Hajauttaminen

Sijoittajan tulisi pyrkiä kokoamaan sijoitussalkku, joka vastaa hänen tuotto-odotuksia sekä riskinsietokykyä. Sijoitussalkulla tarkoitetaan eri sijoitusinstrumenteista muodostuvaa sijoitus kokonaisuutta (Morningstar 2016). Sijoittaja pystyy vaikuttamaan salkkunsuuruuteen hajauttamalla sijoituksiaan. Hajauttamisella tarkoitetaan sijoitussalkun sisällön jakamista useampaan eri kohteeseen. Sijoittajan on mahdollista valita salkkuunsa eri yritysten osakkeita, pienentäen riskiä yhden yrityksen aiheuttamasta arvonalaskusta. Toinen vaihtoehto on tehdä päätös jakaa sijoituksiaan eri sijoitusinstrumentteihin kuten osakkeisiin, korkopapereihin ja kiinteistöihin. Riskiä voi pienentää myös sijoittamalla eri maiden yrityksiin, jotka eivät ole riippuvaisia kotimaan markkinoiden heilahteluista. (Puttonen & Repo 2011, 96–104.)

Hajauttaminen perustuu siihen, että useammasta tuotteesta muodostettu sijoitussalkku synnyttää pienemmän riskin laskematta tuotto-odotuksia. Käytännössä hajauttamisen tarkoituksena on, että arvopapereiden hinnat vaihtuvat eri tahdissa, jolloin mahdollinen tappio pystytään neutralisoimaan toisen tuotteen kehityksellä. Tämä edellyttää, että sijoitus tuotteet eivät ole korreloituneet. Korrelaatio kuvaa kahden muuttujan suhdetta toisiinsa eli tässä tapauksessa, kuinka muutokset toisessa sijoitustuotteessa vaikuttavat toiseen. (Puttonen & Repo 2011, 96–104.)

Sijoitustuotteiden lisääminen salkussa siis pienentää aiheutuvaa riskiä merkittävästi, mutta hajauttamisen tuottama hyöty vähenee tietyssä pisteessä. Puttosen ja Revon mukaan osakemarkkinoilla hyvin hajautettuna salkkuna voidaan pitää 15-20 eri yrityksen osakkeita sisältävää salkkua, mutta luku on suuntaa antava. Vaikka hajauttamisella on mahdollista pienentää osakesalkkuns riskiä, niin se ei kuitenkaan poista niihin kohdistuvaa markkinariskiä. Hyvin hajautetulla osakesalkulla voidaan minimoida niin sanottua epäsystemaattinen riski, mutta markkinoiden aiheuttamalta riskiltä ei voi välttyä. (Puttonen & Repo 2011, 96–104.)

Kuvio 1. Riskin muodostuminen osakesalkkua hajauttaessa (Puttonen & Repo 2011,100)

2.2.2 Riskinsietokyky

Kuten aikaisemmissa kappaleissa kävi ilmi, tuotto-odotusten kasvaessa myös riskin suuruus lisääntyy. Lähtiessään miettimään sijoittamista, on sijoittajan tunnistettava, millaisen riskin hän on valmis ottamaan. Sijoittajan on pystyttävä arvonlaskuista huolimatta arkiseen

rahankäyttöön. Kallunki tutkimusryhmineen (2011, 33) määrittelevät riskinsietokyvyn kuvaavan sijoittajan kykyä suhtautua sijoitustoiminnassa aiheutuviin mahdollisiin tappioihin. He jakavat kirjassaan riskinsietokyvyn neljään eri ryhmään, jotka ovat varovainen, maltillinen, tuottoa tavoitteleva ja rohkea. Kyseistä jakoa käytetään tämän opinnäytetyön haastateltavien riskinsietokyvyn kartoittamisen mittarina. Seuraavaksi esitellään eri riskinsietokyvyn Kallungi, Martikaisen ja Niemelän (2011, 33) jakoa mukaillen:

1. Varovainen – Erittäin matalan riskinsietokyvyn omaava sijoittaja, joka ei siedä riskiä. Varovainen sijoittaja tyytyy pieneen tuottoon eikä halua sijoitusten arvonlaskun vaikuttavan alkuperäiseen pääomaan.
2. Maltillinen – Maltillisella sijoittajalla on matala riskinsietokyky. Matalan riskinsietokyvyn omaava maltillinen sijoittaja on valmis tavoittelemaan tuottoa pienellä riskillä. Riskin ottaminen alkuperäisen pääoman pienenemisestä huolimatta on tuottoa tavoiteltaessa mahdollista.
3. Tuottoa tavoitteleva – Tuottoa tavoitteleva henkilö on valmis ottamaan kohtuullisen riskin. Hän sietää ajatusta alkuperäisen pääoman osittaisesta menettämisestä mahdollisuutena saada parempaa tuottoa.
4. Rohkea – Suurempaa tuottoa tavoitteleva henkilö, joka on valmis ottamaan riskin. Rohkea sijoittaja kestää alkuperäisen pääoman vaihtelut ja on valmis myös tappioihin.

(Kallunki ym. 2011, 32–34.)

2.3 Sijoitushorisontti

Sijoituspäätöstä tehdessään sijoittajan on päätettävä omasta sijoitushorisontistaan. Sijoitushorisontin kartoittaminen on oleellinen osa sijoituspäätöksen tekemisessä. Sijoitushorisontilla tarkoitetaan sijoituksen pituuden määrittelemistä sijoittajalle. Sijoitustoiminnan tavoitteista riippuen sijoitushorisontti voi vaihdella muutamasta päivästä kymmeneen vuosiin. Päätöksen tekeminen sijoitushorisonttia selvittäessä lähteekin liikkeelle ajatuksesta, että voiko sijoituksen likvidointi jossain tilanteessa olla tarpeellista. Sijoituksen likvidoinnilla tarkoitetaan sijoituksen muuttamista rahaksi. Sijoitusinstrumentista riippuen, varojen likvidointi ei aina ole mahdollista. (Puttonen & Repo 2011, 21–22.)

Yksi sijoitushorisonttiin vaikuttavista tekijöistä on myös sijoittajan elämäntilanne. Elämäntilanteesta riippuen sijoittajan on tehtävä päätös, pystyykö hän sitomaan omaisuuttaan esimerkiksi osakkeisiin tai korkopapereihin useaksi vuodeksi vai haluaako hän sijoittaa rahansa vain muutaman kuukauden ajan. Kallunki tutkimusryhmineen (2011, 41–47) käyttävinä apuna sijoitushorisontin pituuden selvittämiseen kirjassaan kysymystä ”Kuinka pit-

kään voin odottaa ilman sijoitusten pakkorealisointi, jos niiden arvot ovat laskeneet huomattavasti?”. Sijoittajan miettiessä vastausta tulee hänen ottaa huomioon oma varojen käyttönsä sekä tulevaisuuden suunnitelmansa.

Tuottoa käsittelevässä kappaleessa kerrottiin eri sijoitusinstrumenttien tuottojen poikkeavan toisistaan pitkällä aikavälillä, johtuen arvonvaihtelun riskistä. Osakkeiden arvo saattaa lyhyellä aikavälillä vaihdella erittäin paljon, mutta pitkällä aikavälillä ne ovat tuottaneet muita sijoitusinstrumentteja paremmin. Tämän perusteella sijoittaja, jonka sijoitushorisontti olisi pitkä, kannattaisi suunnata varansa osakkeisiin. Tätä suositellaan, koska lyhyen aikavälin arvonmuutokset eivät tässä tapauksessa vaikuttaisi pidemmäksi aikaa varansa kiinnittäneeseen sijoittajaan.

Aikaisemman tutkimuksen mukaan (Kallunki ym. 2011, 41–44), jossa Helsingin pörssin yleisindeksin avulla kartoitettiin vuosien 1969–1998 tuottoja eripituisille sijoitusperiodeille parhaimmassa, huonoimmassa sekä keskimääräisessä tapauksessa. Tutkimuksen tuloksista ilmeni, että osakesalkun ollessa hyvin hajautettu ja sijoitusperiodin pidentyessä riski tappiosta pienenee huomattavasti tai häviää kokonaan. Lyhyemmällä tähtäimellä sijoittavan henkilön ei olisi suotavaa painottaa sijoituksiaan osakkeisiin niiden suuren arvonvaihteluiden takia, mutta mikäli sijoittaja on valmis ottamaan riskin, hänen on mahdollista saada myös suurempaa tuottoa lyhyellä aikavälillä. Tästä huomataan, että sijoitushorisonttia muodostaessa on myös tärkeää ottaa huomioon sijoitettavaan tuotteeseen kohdistuvat ajalliset arvonmuutokset. (Kallunki ym. 2011, 41–47.)

2.4 Verotus

Rahallista suoritusta julkiselle taloudelle kutsutaan veroksi. Verojen tehtävänä on rahoittaa julkisen sektorin, kuten valtion ja kuntien tarpeita sekä ohjata ihmisten taloudellista päätöksentekoa. Vero-oikeudeksi kutsutaan sääntelyä, joka ohjaa verojen keräämistä. Käytännössä verot ovat julkisen talouden tuloja. (Wikström, Ossa & Urpilainen, 2015)

Sijoittajan ryhtyessä realisoimaan sijoituksistaan saamaansa voittoa, on hänen tärkeä ottaa huomioon eri sijoitustuottojen verotus. Sijoittajan saadessa sijoituksilleen tuottoa peritään häneltä osa tuotoista pääomatuloverona. Poikkeuksen muodostavat korkotulot, jotka tyypillisesti peritään lähdeverona. Pääomatuloverotus on progressiivista verotusta, jolla tarkoitetaan korkeammille pääomatuloille perittävän korkeampaa veroa. Pääomatuloveroprosentti on 30 000 euroon saakka 30 prosenttia, ja ylimenevästä osasta peritään 34 prosenttia veroa. Pääomaveroista on mahdollista vähentää vähennyskelpoiset kulut, kuten

tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot. Myös pääomatulojen vähennyskelpoiset korkomenot voidaan vähentää. Lähdeveron alaisista korkotuloista ei voi tehdä vähennyksiä, sillä lähdevero on lopullinen vero. (Pörssisäätiö 2017.)

2.4.1 Pörssiyhtiöiden osinkojen verotus

Osakkeen omistajille jaettavaan yhtiön voitto-osuutta kutsutaan osingoksi. Yhtiön voitto-osuus lasketaan verojen jälkeisestä tuloksesta, jonka jälkeen yhtiökokous päättää jaettavasta osingon suuruudesta. Osingon suuruudesta päätetään yrityksen tulevaisuuden suunnitelmien perusteella. Tavallisesti yhtiöt maksavat sijoittajilleen osinkoa kerran vuodessa, mutta osingon maksaminen ei ole välttämätöntä. Osinkoa laskettaessa verrataan yhden osakkeen hintaa osingon suuruuteen. (Sijoitustieto 2016.)

Pörssiyhtiöiden maksamista osingoista 15 prosenttia on sijoittajalle verovapaata osuutta. Jäljellä jäävä 85% sijoittaja on velvollinen maksamaan 30 prosenttia pääomatuloveroa 30 000 euroon asti, jonka jälkeen ylimenevästä osasta maksetaan 34 prosenttia. Käytännössä sijoittaja maksaa 25,5 prosenttia veroa 30000 euroon asti, jonka jälkeen ylimenevästä osasta maksetaan 28,9 prosenttia. (Pörssisäätiö 2017.)

Esimerkiksi

saatava osinko: 35000e

vero:

$30000 \times 0,85 \times 0,3 = 7650$ (tai $0,255 \times 30000$)

$5000 \times 0,85 \times 0,34 = 1445$ (tai $0,289 \times 5000$)

verotettava osuus yhteensä 9095 euroa

2.4.2 Voittojen verotus

Sijoittamisessa ansaittuja voittoja verotetaan pääomatuloina. Sijoituksien myyntihinnan ollessa vuodessa alle 1000 euroa pidetään tapahtumaa verovapaana. Myytävän summan ollessa suurempi on voiton laskemiseen kaksi vaihtoehtoa. Myyntivoittoa laskettaessa voi sijoittaja vähentää todellisen hankintamenon tai vaihtoehtoisesti hankintameno-olettaman. Hankintameno-olettama suuruus sijoittajalle riippuen sijoituksen omistusajasta. Jos sijoittaja on omistanut omaisuuden yli kymmenen vuotta, on hankintameno-olettama 40 prosenttia myyntihinnasta. Alle kymmenen vuotta omistetulla omaisuudella hankintameno-olettama on 20 prosenttia myyntihinnasta. Sijoittajan käyttäessä hankintameno-olettamaa, hänen ei ole mahdollista vähentää muita kuluja. (Pörssisäätiö 2017.)

Esimerkki:

Sijoittaja on ostanut 10 vuotta sitten osakkeita, joiden ostohinta kuluineen oli 5000 euroa. Sijoittaja onnistuu myymään osakkeet 20 000 eurolla. Sijoittajan käyttäessä hankintameno-olettamaa, joka tässä tapauksessa on 40 prosenttia ($20\,000 \times 0,4 = 8000$) saa hankintameno-olettamalla paremman tuoton sijoitukselleen, koska hankintameno-olettama on suurempi kuin todelliset hankintamenot ($5000 < 8000$). Näin sijoittaja voi verotettavaa tuloa laskiessaan käyttää hankintameno-olettamaa. Sijoittajan verotettavaksi osuudeksi tulee:

$$20\,000 - 8000 = 12\,000$$

josta peritään 30% pääomatulovero

$$12\,000 \times 0,3 = 3600$$

Sijoittaja maksaa saadusta voitosta 3600 veroa.

Hankintameno-olettaman jäädessä pienemmäksi kuin todellinen hankintahinta, kannattaa sijoittajan käyttää todellista hankintahintaa myyntivoiton veron laskemisessa. Todellisesta hankintahinnasta sijoittajalla on oikeus vähentää myös vähennyskelpoiset kulut. Sijoitusrahastojen, vuokratulojen, optioiden ja termiinien voitto on myös veronalaista pääomatuloa, joista kaikista on vähennettävissä vähennyskelpoisia kuluja. Termiinikauppa ei oikeuta hankintameno-olettaman käyttämiseen verotuksessa. Sijoitusrahaston verotuksessa on huomattava, että vain tuottorahastot maksavat vuotuista tuottoa, koska kasvurahastot lisäävät tuoton pääomaan, jolloin verotus tapahtuu vasta myynnin yhteydessä myyntivoittona. (Pörssisäätiö 2017.)

3 Erilaiset sijoitusinstrumentit

Tässä luvussa tutustutaan tutkimuksessa käytettyihin sijoitusinstrumentteihin. Sijoituspäätöksen tehdessään sijoittajan on löydettävä itselleen hänen omaa sijoituskäyttäytymistä vastaava sijoitusinstrumentti. Sijoitusinstrumentin valinta saattaa olla vaikeaa, sillä jokainen sijoitusinstrumentti on ominaisuuksiltaan erilainen. Kappaleissa esitellään jokaisen sijoitusinstrumentin perusominaisuuksia, niihin liittyviä riskejä, tuottoa sekä mahdollisia kuluja. Työssä esitellyt sijoitusinstrumentit valittiin käytännöllisimpinä yksityishenkilön näkökulmasta.

3.1 Pankkitalletukset

Pankit tarjoavat matalan riskinsietokyvyn omaaville asiakkailleen laajan valikoiman erilaisia talletustilejä. Erilaiset sopimusehdot vaikuttavat tiliin liittyviin kustannuksiin sekä palveluihin. Talletustilien talletuskorot voivat tilisopimuksesta riippuen olla vaihtuvia tai kiinteitä. Vaihtuvat korot ovat sidottuina viitekorkoon, josta vähennetään marginaali tilisopimuksen mukaan, kun taas kiinteät korot pysyvät samana koko talletusajan. Talletuskorosta peritään yleensä 30 prosenttia lähdeveroa.

Talletustileistä turvallisia tekee niiden kuuluminen talletussuojan pariin. Talletussuoja turvaa talletustilien varat 100 000 euroon asti pankin ollessa maksukyvytön. Talletustilit kuitenkin sisältävät inflaatoriskin sekä valuuttariskin. Inflaation yltäessä tilille maksettavan koron rahan ostovoima heikkenee. Valuuttariski esiintyy valuuttakurssien heilahdellessa ja vaikuttaen rahan arvoon. Talletustilit voidaan karkeasti jakaa käyttötileihin sekä erilaisiin säästötileihin. (Finanssivalvonta 2015a.)

3.1.1 Käyttötili

Käyttötiliksi kutsutaan talletustiliä, josta henkilö voi hoitaa päivittäisiä raha-asioitaan. Tavallisesti käyttötilillä liikkuu kaikki arkisiin asioihin liittyvä rahaliikenne, aina laskujen maksamisesta palkan saamiseen. Tyypillisesti käyttötilin käytön helpottamiseksi siihen liitetään tilinkäyttämiseen tarkoitettu kortti. Käyttötili voi olla sopimuksesta riippuen myös luottolinen tili. Tilin kerryttämä korko on riippuvainen pankista ja sen koron laskutavasta. Kuinkin nykyisestä taloustilanteesta johtuen, käyttötilien korkoprosentit ovat lähes olemattomia. Tilin ehtoihin sisältyvät palvelu- ja käyttömaksut hinnoitellaan pankeissa erikseen. (Finanssivalvonta 2015b.)

3.1.2 Säästötili

Säästötilit ovat nimensä mukaan tarkoitettu säästämiseen, eikä niitä voida käyttää päivittäisten raha-asoiden hoitamiseen. Säästötilien tilisopimuksiin voi sisältää erilaisia rajoituksia liittyen nostojen summaan tai määrään. Säästötili voi olla jatkuva tai määräaikainen. Jatkuva säästötili voi esimerkiksi tarkoittaa tietyn summan säästämistä kuukausittain jotta hankintaa varten, kun taas määräaikaistilille rahat on sidottu tietyksi ajaksi ja on nostettavissa vasta talletusajan päätyttyä. Säästötilien korko on riippuvainen talletettavan summan sekä talletusajan mukaan. Kyseisten muuttujien kasvaessa tyypillisesti myös korko nousee. Määräaikaistilien riski aiheutuu niiden likviditeetistä. Sopimusehdoissa määritellään, voiko sopimusta purkaa kesken talletusajan ja millaisia toimenpiteitä tapahtuma vaatii. (Finanssivalvonta 2015b; Finanssivalvonta 2013.)

3.1.3 ASP-tili

Asuntosäästöpalkkiotili tai yleisemmin tunnettu nimellä ASP-tili on ensiasunnon ostajaa tukeva säästötili. ASP-tili on tarkoitettu 18–39 vuotiaille ensiasuntoa hankkiville henkilöille. ASP-tili poikkeaa muista säästötileistä sen ominaisuuksiltaan. ASP-tilin asuntosäästösopimus muodostuu sopimuskokonaisuudesta. Tällä tarkoitetaan, että asuntosäästösopimus muodostuu kolmesta sopimuksesta, jotka ovat säästösopimus, tilisopimus ja vastaantulolainan luottosopimus. Tilin säästöaika on oltava vähintään kaksi vuotta, minkä ajan pankki on velvollinen maksamaan ASP-tilille laissa säädettyä 1 prosentin korkoa.

ASP-tilien talletusten sekä maksettavien korkojen yhteismäärän on myös oltava ostettavan asunnon hinnasta vähintään 10 prosenttia. Tallettajan saavuttaessa säästötavoitteenensa sekä tehdessään asuntokaupan maksaa pankki säästösopimuksessa määritellyn lisäkoron, joka on 2–4 prosentin suuruinen. Valtio on myös velvollinen maksamaan ASP-lainalle korkotukea. Korkotukea maksetaan lainan noustessa yli tietyn prosenttimäärän tai lainan määrän jäädessä asetettujen rajojen alle. ASP-tilin tuottamat korot eivät sisällä lähdeveroa. Tallettajan on mahdollista menettää ASP-sopimuksessa syntyvät edut sopimuksen purkautuessa, jos tallettaja nostaa varoja tililtä tai hankkii asunnon ennen kuin puolet säästösopimuksesta on toteutunut. (Finanssivalvonta 2015c.)

3.2 Osakkeet

Osakeyhtiön liikkeelle laskemaa arvopaperia kutsutaan osakkeeksi. Osake antaa omistajalleen kahdenlaisia oikeuksia, jotka voidaan jakaa taloudellisiin oikeuksiin sekä päätösvaltaan. Taloudelliset oikeudet oikeuttavat omistajan kyseisen yhtiön voitonjakoon sekä

antavat etuoikeuden osakeannissa. (Kallunki ym. 2011, 101–104.) Osakeannilla tarkoitetaan yrityksen uusien sekä haltuun tulleiden osakkeiden antamista osakkeenomistajille tai niiden suuntaamista muille tahoille (Pörssisäätiö 2018a).

Päätösvaltaa osakkeen omistajan on mahdollista käyttää yrityksen yhtiökokouksessa. Oikeus osallistua yhtiökokoukseen antaa osakkeen omistajalle päätösvaltaa yhtiöön koskeissa asioissa. Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekaelin, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa toimintaan ja talouteen liittyvät päätökset sekä hallituksen valitseminen. Yhtiökokouksessa päätetään ennalta määrätyistä asioista äänestämällä osake per ääni men- taliteetilla. (Minilex 2018.)

Käytännössä osakkeen omistamisella tarkoitetaan, että sijoittaja omistaa osuuden yhtiöstä suhteutettuna omistamiensa osakkeidensa määrään ja tämän perusteella kerryttää voittoa tai mahdollisesti tappiota osakkeiden arvon laskiessa sekä halutessaan osallistuu yrityksen päätöksentekoon. Osakkeita sijoittajan on mahdollista ostaa kaikilta osakeyhtiöiltä, mikäli yritys suostuu niitä myymään. Normaalisti osakesijoittamisella tarkoitetaan kuitenkin pörssissä tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä tapahtuvaa osakeyhtiöiden osakkeiden kaupankäyntiä, johon keskitymme tässä opinnäytetyössä. (Sijoitustieto 2014)

3.2.1 Osakkeiden markkinapaikat

Julkisilla osakeyhtiöillä (Oyj) tai pörssiyhtiöillä tarkoitetaan yritystä, jonka osakkeilla käydään kauppaa säännellyllä markkinapaikalla. Säännelty markkinapaikka eli pörssi toimii puolueettomana ja julkisena kaupantekopaikkana, jossa kaupan molemmille osapuolille on saatavilla tiedot toteutuneiden kauppojen hinnoista sekä määristä. Suomen julkisten osakeyhtiöiden osakkeiden kauppapaikkana toimii Nasdaq Helsinki – pörssi. (Pörssisäätiö 2018b; Finanssivalvonta 2015d.)

Arvopaperimarkkinalaki määrittelee, mitä tietoja julkisen osakeyhtiön on annettava omasta toiminnastaan, että sijoittaja kykenee tekemään kattavan arvion yrityksen toiminnasta. Esimerkiksi julkisen osakeyhtiön on julkaistava kaikki tieto, joka oleellisesti vaikuttaa sen osakkeiden arvoon. Pienempien osakeyhtiöiden osakkeiden ostaminen on myös mahdollista, mutta tässä tapauksessa kauppapaikkana toimii monenkeskinen kaupankäyntijärjestelmä. Suomessa monenkeskisenä kauppapaikkana toimii First North Finland. Edellä mainittu kauppapaikka on kevyemmin säännelty verrattuna julkisten osakeyhtiöiden kauppapaikkaan. (Pörssisäätiö 2018b; Finanssivalvonta 2015d.)

Markkinapaikkojen olemassaolo helpottaa sijoittajien osakkeiden hankintaan sekä myymistä, tehden osakkeista likvidin eli helposti rahaksi vaihdettavan sijoitusinstrumentin. Tarkasteltaessa tilannetta yritysten kannalta, tarjoavat markkinapaikat niille mahdollisuuden kerätä sijoittajilta oman pääoman ehtoista rahoitusta investointeihin. Markkinat voidaan jakaa kahteen eri osaan niiden tehtävien perusteella. Yritysten hakiessa osakeannilla sijoittajilta investointien rahoitusta toimitaan ensisijaismarkkinoilla. Sijoittajien käydessä kauppaan keskenään osakkeilla toimitaan toissijaismarkkinoilla. (Kallunki ym. 2011, 101–104.)

3.2.2 Osakkeiden hinnan määrittäminen

Osakemarkkinat hinnoittelevat osakkeiden sisältämän riskin vastaamaan tuottoa. Niiden hinnat vaihtelevat kysynnän ja tarjonnan mukaan, mikä saattaa johtaa lyhyellä aikavälillä liian korkeisiin tai alhaisiin hintoihin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että väärin arvostettu osake sisältää riskin joka ei vastaa tuottoa. (Kallunki ym. 2011, 101–104.) Hinnan muodostumiseen on kuitenkin monia vaikuttavia tekijöitä. Osakekaupan hintaan vaikuttavia tekijöitä ovat yrityksen tulevaisuuden näkymät, osingonmaksukyky ja suhdanteet. Suuntaa antavan hinnan osakkeelle antaa pörssikurssi, joka kertoo yhtiön markkina-arvon. Sijoittajien päästessä yhteisymmärrykseen osakkeen hinnasta, vaihtaa raha ja osake omistajansa. (Finanssivalvonta 2015e.)

Osakkeiden hintaa arvioidessa voidaan myös käyttää apuna erilaisia tunnuslukuja. Tunnuslukujen periaatteena on verrata osakkeen hintaa johonkin toimintaan vaikuttavaan tekijään. Tunnuslukuja vertaillaessa kannattaa kuitenkin ottaa huomioon niiden harhaanjohtavuus johtuen yritysten erilaisuudesta. Tästä johtuen on kannattavaa seurata useita tunnuslukuja pidemmältä ajanjaksolta. Yleisiä osakkeita tarkastelevia tunnuslukuja ovat P/E-luku, EPS sekä osinkotuottoprosentti. (Finanssivalvonta 2015f.)

1. P/E-luku eli voittokerroin kuvaa yrityksen osakkeen hinnan ja voiton suhdetta. Käytännössä P/E-luku kertoo kuinka kauan yrityksellä menisi tehdä markkina-arvonsa verran tulosta. P/E-lukua tarkasteltaessa on otettava huomioon yrityksen toimiala, sillä jotkut toimialat ovat kasvuhakuisempi verrattuna toisiin. (Alma talent 2018a.)
2. EPS (Earnings per share) kuvaa nimensä mukaan yrityksen yksittäisen osakkeen tulosta ja sitä voidaan verrata yrityksen pörssikurssiin (Alma talent 2018b).
3. Osinkotuottoprosentti kertoo sijoittajalleen osingon suuruuden verrattuna osakkeen arvoon. Tämän avulla sijoittaja voi verrata osinkotuottoa muihin sijoitusratkaisuihin, jolloin hänen on muistettava huomioida osakkeiden sisältämä suurempi riski. (Alma talent 2018c.)

3.2.3 Osakkeiden tuotto ja riski

Osakesijoittamisen tuotto muodostuu ostetun osakkeen arvonnoususta sekä yhtiön jakamista osingoista. Osingolla tarkoitetaan yrityksen jakamaa voitto-osuutta osakkeen omistajilleen, jonka suuruudesta päätetään yhtiökokouksessa. Osakeyhtiöllä ei kuitenkaan aina ole taloudellisia edellytyksiä osingonjakoon, joka tätä kautta vaikuttaa osakkeen arvoon. Vaikka osakkeiden arvon vaihtelu on alttiina markkinoiden heilahteluille, ovat tutkimukset kuitenkin osoittaneet, että osakesijoittaminen on pitkällä aikavälillä kannattavin sijoitusratkaisu. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että osakkeisiin sijoittamalla voitto olisi taattua, sillä osakkeiden seurattessa markkinoiden heilahteluja ovat ne myös sijoituskohteena enemmän riskiä sisältäviä sijoitusinstrumentteja. Suhdanteilla sekä osakkeen kysyntään vaikuttavilla odotuksilla osakkeen tuotosta on vaikutusta osakkeen hintaan. (Finanssivalvonta 2015e; Sijoitustieto 2014.)

Kuten aikaisemmin todettiin, osakkeet ovat tuottaneet pitkällä aikavälillä keskimäärin paremmin kuin muut sijoitustuotteet. Osakkeisiin sijoittavan henkilön on kuitenkin varauduttava pääoman menetyksiin. Sijoittajan on mahdollista pienentää osakkeisiin sijoittamisesta aiheutuvaa riskiä hajauttamalla sijoituksiaan eri yhtiöiden, toimialojen tai maantieteellisesti eri alueilla sijaitseviin yrityksiin. Sijoittajan on myös mahdollista osakesijoittamisen ohella sijoittaa pienempi riskisiin sijoitus instrumentteihin ja tällä tavalla pienentää kokonaisriskiä. Kaikesta huolimatta osakeyhtiön on mahdollista ajautua konkurssiin, joka sijoittajien näkökulmasta tarkoittaa, että he menettävät summan, jonka ovat yritykseen sijoittaneet. (Finanssivalvonta 2015e.)

3.3 Rahastot

Rahastot tarjoavat sijoittajalle vaihtoehtoisen ratkaisun, jossa sijoittajan ei itse tarvitse tehdä yksittäisiä sijoituspäätöksiä ja hän pääsee hyödyntämään ammattilaisen asiantuntemusta. Rahastoihin sijoittamisen etuna on, että sijoituksia hoitaa salkunhoitaja. Hänen tehtävänä on seurata yhtiöitä ja markkinoita aktiivisesti, jolloin sijoittajan vastuu pienenee. Rahasto sijoittamisessa sijoittaja ostaa rahasto-osuuden rahastoyhtiöltä, joka sijoittaa tämän eteenpäin rahastotyyppistä riippuen tiettyihin sijoitusinstrumentteihin muodostaen sijoitusrahaston. Rahasto-osuudella tarkoitetaan sijoitusrahaston pääoman jakautumista saman suuruisiin osiin tuottaen omistajille yhtäläiset oikeudet. Rahasto-osuuden merkinneet sijoittajat toimivat sijoitusrahaston omistajina. (Finanssivalvonta 2014a.)

Rahasto sijoittaminen sisältää myös omat riskinsä aivan kuten kaikki muu sijoittaminen. Rahastosalkun arvo nousee sen sisältämien instrumenttien arvon kohotessa. Toisaalta

arvo voi laskea, mikäli yrityksillä tai markkinoilla tulee ongelmia. Sijoitusrahastot tyypillisesti hajauttavat varansa ja tällä pienentävät yhden sijoituskohteen arvonlaskun vaikutuksia. Rahastoa valitessaan sijoittajan täytyy oman riskinsietokykynsä sekä tavoitteiden perusteella päättää minkä tyyppiseen rahastoon hän on valmis sijoittamaan. Tyypillisimpiä rahastoja ovat korko-, osake- ja yhdistelmärahasto. (Finanssivalvonta 2011a.)

3.3.1 Korkorahasto

Korkorahastot on mahdollista jakaa lyhyen koron ja pitkän koron rahastoihin. Nimensä mukaan kyseiset rahastot sijoittavat rahansa korkotuotteisiin. Lyhyen koron rahastot sisältävät tyypillisesti juoksuajaltaan lyhyitä joukkolainoja, joiden laina-aika on enintään vuoden, pitäen näin korkoriskin matalana. Lyhyen koron rahastot ovat jaoteltavissa rahamarkkinarahastoihin ja muihin lyhyen koron rahastoihin. Yleisesti ajatellaan, että rahamarkkinarahastot ovat pienimmän riskin omaavia rahastoja. (Finanssivalvonta 2011a.)

Pitkän koron rahastot sijoittavat rahansa juoksuajaltaan pitempiaikaisiin korkotuotteisiin täten kasvattaen koron suuruutta. Juoksuajaltaan pitempi aikaisia korkotuotteita ovat yli vuoden juoksuajan omaavat lainat. Tyypillisesti pitkän koron rahastot sijoittavat varojaan valtioiden liikkeelle laskemiin joukkolainoihin. Joukkolaina tarkoittaa jonkun yhteisön kuten valtion, kunnan tai yrityksen yleisölle liikkeelle laskemaa lainaa, johon voi osallistua ostamalla erisuuruisia joukkovelkakirjoja (Pörssisäätiö 2018c). Vaihtoehtoisesti pitkän koron rahastot voivat myös sijoittaa varojaan niin sanoittuihin yrityslainarahastoihin, jolloin liikkeellelaskijana toimii yritys. Yrityksen toimiessa liikkeellelaskijana luottoriski kasvaa, mutta riskin säännön mukaan myös tuotto suurenee. (Finanssivalvonta 2011a.)

3.3.2 Osakerahasto

Osakerahastot sijoittavat rahaston varoja osakkeisiin. Rahaston luonteesta riippuen vaikuttavana tekijänä on, minkä tyyppisiin osakkeisiin rahasto sijoittaa. Osakerahastojen sijoituspolitiikka voi keskittyä tiettyyn maantieteelliseen alueeseen, toimialaan tai yrityksen kokoon. (Puttonen & Repo 2011, 66) Esimerkiksi Osuuspankki tarjoaa rahastoa, joka sijoittaa amerikkalaisiin pienyhtiöihin. Tässä jaotteluna toimii kaksi tekijää, maantieteellinen alue sekä yrityksen koko (Osuuspankki 2018). Mitä epävarmemmalle osakemarkkinalle rahasto sijoittaa sitä riskisempi sijoitus on. Tyypillisesti ajatellaan, että maailmanlaajuisesti suuryrityksiin sijoittavat rahastot ovat pienemmän riskin omaavia kuin kehittyvien maiden markkinoille sijoittavat rahastot. (Finanssivalvonta 2011a.)

3.3.3 Yhdistelmärahasto

Yhdistelmärahastot sijoittavat varojaan niin osakkeisiin kuin korkotuotteisiin. Yhdistelmärahastoilla on määriteltynä kummallekin tuotteelle omat painoarvonsa, jonka mukaan salkkujen sisältö määräytyy rahastosäännöissä ilmoitetulla tavalla osakkeiden ja korkotuotteiden välillä. Salkun painoarvoa on mahdollista muuttaa, säännöissä kerrotulla tavalla, vallitsevan markkinatilanteen mukaan. Yhdistelmärahastot voivat tarjota sijoittajalleen pienempää, mutta varmempaa tuottoa tai vaihtoehtoisesti suuremman riskin ja tuoton sisältävää ratkaisua. Yhdistelmärahastoissa riskin suuruuteen vaikuttaa salkun painoarvo osake- ja korkotuotteiden välillä. (Puttonen & Repo 2011, 70; Finanssivalvonta 2011a.)

3.3.4 Rahastojen kulut

Sijoitusratkaisuna rahasto on loistava valinta, jonka avulla on mahdollista päästä hyödyntämään ammattilaisten asiantuntemusta. Rahastot aiheuttavat kuitenkin ylimääräisiä kuluja sijoittajalle. Eri rahastot sisältävät erilaisia kuluja, jotka kattavat rahastoyhtiölle aiheutuvia menoja sekä tuottavat heille palkkiota. Rahasto-osuuden ostaessaan sijoittajalta peritään merkintäpalkkio ja myydessään lunastuspalkkio. Merkintä- ja lunastuspalkkion suuruus voi olla prosenttiosuus kauppasummasta tai kiinteä rahamäärä. Myös salkun ylläpitämisestä kertyy rahoitusyhtiölle niin sanottu hallinnointipalkkiota. Rahoitusyhtiö veloittaa sijoitusrahaston varoista hallinnointipalkkiota. ”Hallinnointipalkkio määritetään vuosittaisena prosenttiosuutena koko sijoitusrahaston arvosta. Palkkio lasketaan ja vähennetään päivittäin rahaston arvosta”. (Finanssivalvonta 2012.)

Hallinnointipalkkion suuruus riippuu rahastotyypistä. Normaalisti hallinnointipalkkio alhaisempi korkorahastoissa kuin osakerahastoissa. Jotkut rahastot saattavat myös sisältää tuottosidonnaisen hallinnointipalkkion, joka lasketaan prosentteina ansaitusta tuotosta. Pienempiä kustannuksia sijoittajalle saattaa aiheutua rahaston säilytyspalkkioista sekä aktiivisuudesta riippuvista välityspalkkioista. Säilytyspalkkio on sijoitusrahaston varoja säilyttävän sekä rahastoyhtiön toimintaa valvovan säilytysyhteisön palkkio. Välityspalkkiot sen sijaan aiheutuvat salkussa tapahtuvista ostoista ja myynneistä. (Finanssivalvonta 2012.)

3.4 Asuntosijoittaminen

Asuntosijoittaminen on suomalaisten keskuudessa yleinen sijoitusmuoto, jonka ajatellaan olevan matalariskinen vaihtoehto asuntojen hintavakaudesta johtuen. Oravan ja Turusen mukaan kerrostaloasuntojen hinta muutoksen keskihajonta vuoden 1988 loppupuolesta 2013 alkupuoliskolle on ollut kolme prosenttia. Tätä voidaan verrata Helsingin pörssissä

OMX Helsinki 25 – indeksin keskihajontaan, joka oli vastaavalla aikajaksolla 15,7 prosenttia. (Orava & Turunen 2016.) Keskihajonnan tarkoituksena on mitata arvojen vaihtelua keskiarvon molemmin puolin ilmaisten keskimääräisen tulosten poikkeaman keskiarvosta (Taanila 2011).

Tavallisesti asuntosijoittamisen tarkoituksena on omistaa asunto, jota on mahdollista vuokrata toiselle henkilölle ja tätä kautta ansaita kuukausittaista vuokratuloa. Toinen keino asuntosijoittamisen harjoittamiseen on kerryttää tuloa asunnon arvonnousulla. Asunnon arvonnousuun vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa yleisen hintatason muutokset, asunnon kunnostaminen tai sen hankkiminen markkinahintaa alhaisemmalla hinnalla. Historiallisesti katsottuna, asuntojen hinnat ovat onnistuneet kasvamaan pitkällä aikavälillä. (Sijoitusrahastot 2018.)

Asuntosijoittamiselle tyypillinen piirre on käyttää lainaa eli velkavipua sijoitusasunnon hankkimiseen. Asuntosijoittamisesta ansaittavasta säännöllisestä kassavirrasta sekä hintavakaudesta johtuen pankit myöntävät helpommin lainaa asuntosijoittamiseen verrattuna muihin sijoitusmuotoihin. Asunnoilla on myös tavallisesti 70–80 prosentin vakuutusarvo, joka myös helpottaa lainan saamista. Käytännössä lainan saadessaan sijoittajan on mahdollista omistaa esimerkiksi 30 000 euron panostuksella 100 000 euron sijoitus saadessaan pankilta 70 000 lainan asunnolle toisin sanoen 70 prosentin vakuutusarvon. (Orava & Turunen 2016.)

3.4.1 Asuntosijoittamisen riskit

Kuten muillakin sijoitusmuodoilla on asuntosijoittamisellakin omat riskinsä. Asuntosijoittamisen riskit ovat tyypiltään erilaisia ja ovat riippuvaisia monesta tekijästä. Orava ja Turunen listaavat kymmenen asuntosijoittamiseen liittyvää riskiä, joista esitellään tutkimukselle keskeisimmät. Yksi tyypillinen riski asuntosijoittamisessa on hintariski, jolla tarkoitetaan asuntojen hintatason yleistä laskemista. Sijoittajan tehtäväksi jää miettiä tuleeko asunnon hinnan laskeminen vaikuttamaan hänen tilanteeseensa. Asuntosijoittamiseen käytettävää mahdollista lainaan koskevaa riskiä kutsutaan korkoriskiksi, joka on riippuvainen lainan määrästä. Koron kasvaessa sijoittamiseen liittyvät kulut nousevat, pienentäen saatavia tuottoja. Yleisiä riskejä ovat myös lasketun tuoton pienentyminen tai kulujen kasvaminen, johtuen esimerkiksi vuokralaisesta, taloyhtiöstä tai ulkopuolisesta tekijästä. (Orava & Turunen 2016.)

3.5 Johdannaiset

Johdannaisinstrumenttien suosio sijoitusmaailmassa on ollut viimeisten vuosikymmenten aikana suuressa kasvussa. Suosion kasvun taustalla on lisääntynyt käsitys riskeistä sekä riskienhallinnasta. Johdannaiset tarjoavat tehokkaan tavan hallita johonkin kohde-etuuteen sidotun sijoituksen riskiä ja ne perustuvat toisen markkinan hintoihin. Sijoittajan on mahdollista suojautua vastakkaiselta riskiltä ostamalla kyseistä kohde-etuutta. Esimerkiksi ostamalla osaketta suoraan ja pienentää kurssilaskusta aiheutuvaa riskiä ostamalla kyseiseen osakkeeseen liittyvä myyntioptio. Kohde-etuudeksi kelpaavat kaikki asiat, joilla on taloudellista arvoa. Niitä ovat muun muassa indeksit, osakkeet, korot, valuutta, raaka-aine tai muu omaisuus. Johdannaisia on mahdollista käyttää tuoton tavoitteluun sen sijaan, että sijoittaisi suoraan kohde-etuuteen, sillä niiden käyttö perustuu oletuksiin kohde-etuuden arvonmuutoksista tietyllä aikavälillä. Johdannaisinstrumenteiksi luokitellaan esimerkiksi termiinit sekä optiot ja futuurit, joilla käydään Suomessa kauppaa Helsingin pörssissä. (Nordnet 2010; Knüpfer & Puttonen 2012, 224–226.)

3.5.1 Termiini, futuuri ja optio

Termiini eli forward contract sekä futuuri eli future contract ovat sopimuksia, jotka velvoittavat kaupan molempia osapuolia ostamaan tai myymään sopimukseen sisältyvän kohde-etuuden ennalta sovittuun hintaan tietyinä ajankohtana (Pörssisäätiö 2018d. Tällöin kaupan osapuolet pääsevät eroon aiheutuvasta riskistä, koska hinta on etukäteen sovittu. Termiinin ja futuurin ero syntyy niiden vakioinnissa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että futuuri toimii julkisen kaupankäynnin kohteena, siinä missä termiini ei ole julkisen kaupankäynnin kohde. Futuurin sopimus on valmiiksi määriteltynä ja termiinisopimukseen on mahdollista itse vaikuttaa. (Knüpfer & Puttonen 2012, 224–226.)

Optio on sopimus, joka antaa option haltijalle eli ostajalle oikeuden, mutta ei velvollisuutta ostaa tai myydä option kohde-etuus, riippuen option tyypistä, tietyinä ajankohtana ennalta sovittuun hintaan (Pörssisäätiö E). Option suurin ero termiiniin ja futuuriin nähden on, että se ei sido kaupan molempia osapuolia. Option haltijalla on oikeus ostaa tai myydä optio, mutta hänen ei ole halutessaan toteutettava kauppaa. Asettajalla eli myyjällä on kuitenkin velvollisuus täyttää sopimusehdot, option haltijan halutessa. Velvollisuudesta toteuttaa kauppa option myyjä ansaitsee korvaukseksi preemion.

Optiot jaetaan kahteen eri tyyppiin, osto- ja myyntioptioihin. Nimensä mukaan osto-optio (call) antaa ostajalleen oikeuden ostaa kohde-etuutta ja myyntioptio (put) oikeuden myydä ennalta sovittuun hintaan. Option hyödyntämisen ajankohta riippuu sen sopimustyyppistä. On olemassa amerikkalaisia optioita, jolloin optio on mahdollista toteuttaa milloin tahansa

sen voimassaolon aikana sekä eurooppalaisia optioita, jotka on mahdollista toteuttaa ai-noastaan päättymispäivänä. Voimassaoloajan umpeutuessa optio on arvoton. (Knüpfer & Puttonen 2012, 224–226.)

Kuvitellaan esimerkki, jossa sijoittaja ostaa osto-option, jonka kohde-etuutena toimii osake. Osakkeen kurssin noustessa suuremmaksi kuin osto-optiossa ennalta sovittu hinta, sijoittaja ansaitsee voittoa, sillä hänellä on oikeus ostaa osaketta halvemmalla mitä markkinoilla myydään. Mikäli osakkeen hinta ei nouse yli ennalta sovitun hinnan, jää sijoit-taja tappiolle maksamastaan osto-option preemiosta. Myyntioption tapauksessa osake-kurssin laskiessa alle ennalta sovitun hinnan jää sijoittaja voitolle, koska hän saa nyt myydä osakkeen korkeammalla hinnalla. Jos kurssi ei laske riittävästi tuottaa myyntioption tappiota. (Knüpfer & Puttonen 2012, 224–226.)

3.5.2 Johdannaisten riskit

Käytännössä johdannaiset tarjoavat sijoittajalleen vaihtoehtoisen tavan päästä pienem-mällä sijoituspääomalla tuoton tavoitteluun kuin itse kohde-etuuteen sijoittamalla. Sijoitta-jan tulee ottaa huomioon, että kohde-etuuden muutokset näkyvät johdannaisen kurssissa tai hinnassa. Kyseiselle hintavaikutukselle on tyypillistä näkyä voimakkaampana sijoituk- sessa kuin kohde-etuuden arvonmuutoksessa. Tästä johtuen johdannaisilla on mahdol- lista ansaita suurempia voittoja, kuin suoralla sijoittamisella kohde-etuuteen. Edellä maini- tun perusteella myös riski kasvaa samassa suhteessa, jos hintakehitys onkin vastoin odo- tuksia. Voiton ja riskin mahdollisuuteen vaikuttavat kuitenkin johdannaisten ominaisuudet. (Nordnet 2010; Nordnet 2017)

3.6 Joukkovelkakirjalaina

Joukkovelkakirjalaina eli JVK määritellään olevan pankkien, yritysten, valtioiden, kuntien ja muiden yhteisöjen liikkeelle laskema laina. Runsaan tarjonnan muodostavat joukkovel- kakirjat antavat sijoittajalle hyvän mahdollisuuden valita hänen tarpeisiinsa sopivan sijoi- tuskohteen. Ominaisen pienen riskin takia jää useasti myös niiden tuotto matalaksi verrat- tuna muihin sijoituskohteisiin. Joukkovelkakirjalainat omaavat tavallisesti pitemmän sijoi- tusajan, joka vaihtelee 3–5 vuoden välillä. Tyypillistä on myös joukkovelkakirjalainasta riip- puen sen ehdoissa määritelty vähimmäissijoitus, joka yleensä on vähintään 1000 euroa. Vaikka kyseessä onkin laina, ovat joukkovelkakirjat kuitenkin jälkimarkkinakelpoisia. Jälki- markkinakelpoisuudella tarkoitetaan, että joukkovelkakirjat ovat arvopapereita, joita on mahdollista ostaa ja myydä toisille osapuolille liikkeellelaskun jälkeen. Joukkovelkakirjat voidaan jakaa kolmen tyyppisiin lainoihin, jotka ovat perinteiset joukkovelkakirjat, osakesi- donnaiset joukkovelkakirjat sekä indeksilainat. (Finanssivalvonta 2015g.)

3.6.1 Joukkovelkakirjojen luokittelu

Perinteisiin joukkovelkakirjoihin kuuluvat obligaatiot sekä debentuurit. Näiden velkakirjojen tuotto perustuu lähes poikkeuksetta kiinteään tai vaihtuvaan korkoon. Tyypillisesti pääoma ja sille kertynyt tuotto maksetaan sijoittajalle lainan eräpäivänä, mutta tämä ei ole ainoa ratkaisu. Laina voidaan myös maksaa takaisin vuosittaisissa erissä, mutta tässä tapauksessa pääoma pienenee, joka myös tarkoittaa kertyvän tuoton vähentymistä. Vertaillen obligaatiota ja debentuuria muodostuu ero lainan aseman suhteen. Debentuuriksi kutsutaan joukkovelkakirjaa, jonka asema on muita lainan velkojia kohtaan huonompi liikkeellelaskijan joutuessa konkurssiin. Osakesidonnaisiin joukkovelkakirjoihin kuuluva vaihtovelkakirjalaina antaa sijoittajalle mahdollisuuden perinteisen joukkovelkakirjalainan lisäksi vaihtaa lainan yhtiön osakkeisiin. Sijoittajan ei halutessaan ole vaihdettava velkakirjaansa yhtiön osakkeisiin, mutta vaihtovelkakirja mahdollistaa sijoittajalle hyödyn myös yhtiön osakkeen arvon noususta. (Finanssivalvonta 2014b.)

Joukkovelkakirjan tuoton ollessa sidottuna jonkin kohde-etuuden arvon muutoksiin, kutsutaan sitä indeksilainaksi. Indeksilainan kohde-etuutena voi esimerkiksi toimia osake, osakeindeksi, hyödyke johdannainen tai vaikka valuuttakurssi. Indeksilainojen tuottona toimii indeksihyvitys, jos kohde-etuuden muutokset ovat olleet odotusten mukaisia. (Finanssivalvonta 2010.)

3.6.2 Joukkovelkakirjalainojen riskit

Vaikka joukkovelkakirjat sisältävätkin muihin sijoituskohteisiin verrattuna pienemmän riskin, on sijoittajan kuitenkin hyvä tuntea pääomaansa kohdistuvat riskit. Suurin riski sijoittajalle aiheutuu lainan liikkeellelaskijan takaisinmaksukyvyistä, jolloin sijoittajan on mahdollista menettää koko sijoittamansa pääoma. Toinen joukkovelkakirjoista aiheutuvia riski on likviditeettiriski, jolla tarkoitetaan tilannetta, jossa sijoittaja haluaa päästä eroon joukkovelkakirjasta, mutta ei löydä velkakirjalle ostajaa tai kysyntä ja tarjonta eivät vastaa toisiaan. Muita joukkovelkakirjoihin liittyviä riskejä ovat korkoriski, inflaatoriski ja valuuttariski. Valuuttakurssien vaihtelut sekä inflaation kasvu voivat vaikuttaa saatavan tuoton/reaalituoton määrään, kun taas korkoriskillä tarkoitetaan korkotason nousua, jolloin joukkovelkakirjalainan ehdot heikentyvät muihin sijoitustuotteisiin nähden. (Finanssivalvonta 2011b.)

4 Tutkimusmenetelmät ja aineistonkeruu

Tutkimuksen toteuttamiseen ja siihen liittyvän tutkimusongelman ratkaisemiseksi päädyttiin käyttämään empiiristä tutkimusmenetelmää, jolloin tutkimusongelma ratkaistaan aineiston pohjalta. Empiirinen tutkimus on vielä jaoteltu menetelmän mukaan kvantitatiiviseksi eli määrälliseksi tutkimusmenetelmäksi. Luvussa kerrotaan, kuinka valittuun tutkimusmenetelmään päädyttiin sekä perehdytään kvantitatiivisen tutkimuksen periaatteisiin. Lisäksi luvussa esitellään kyselyn kohderyhmä ja kerrotaan kyselyn toteutuksesta sekä aineiston käsittelystä.

4.1 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen tarkoituksena oli tehdä kysely pankin X työntekijöille ja selvittää heidän säästämis- ja sijoituskäyttäytymistään. Tämän avulla analysoitiin, esiintyykö pankissa työskentelevien naisten ja miesten välillä merkittäviä eroja sijoituskäyttäytymisen suhteen. Tutkimuksen päämäärä vaikuttaa tutkimustyyppin valitsemiseen, joten tutkimus päätettiin suorittaa määrällisellä tutkimusmenetelmällä eli kvantitatiivisin menetelmin. Kyselylomake sisälsi valmiita vastausvaihtoehtoja sekä kolme avonaista kysymystä. Määrällinen tutkimusmenetelmä katsottiin paremmaksi tavaksi toteuttaa kysely, jolloin olisi helpompi huomata mahdollisia vaihteluita vastaajien suhteen. Monivalintakysymysten helppous on eduksi vastaajien kannalta ja mahdollisesti lisäisi vastaajien määrää. Kysely pyrittiin luomaan mahdollisimman yksinkertaiseksi, mutta riittävän informaation sisältäväksi. Määrällinen tutkimus helpottaa myös laajemman kohderyhmän tulosten analysointia. Kysely luotiin Webropol 3.0 kyselytyökalun avulla.

Kyselyn kohderyhmäksi muodostui yhden pankin työntekijät, asemasta tai muista tekijöistä riippumatta. Vastaajat tavoitettiin opinnäytetyön yhteyshenkilön avulla. Kohderyhmään kuului 81 henkilöä. Kysymysten muodostuessa tehtiin aluksi esitutkimus, jossa testattiin kyselyn ymmärrettävyys muutamalla henkilöllä. Esitutkimuksen jälkeen otettiin yhteys yhteyshenkilöön, jonka kanssa katsottiin vielä kysymykset läpi, jotta saataisiin aikaiseksi kattava sekä informatiivinen kysely. Muutoksia kyselyn rakenteeseen ei tehty, mutta yhtä kysymystä muokattiin selvemmäksi. Yhteyshenkilön avulla kysely sekä saatekirje lähetettiin kohderyhmään kuuluville 81 henkilölle 14.3.2018. Varmistaaksemme kaikkien halukkaiden osallistumisen päätimme lähettää vielä 21.3.2018 muistutusviestin työntekijöille tutkimukseen osallistumisesta. Tutkimus pidettiin kohderyhmälle avoinna noin kahden viikon ajan ja se asetettiin sulkeutumaan 28.3.2018.

4.1.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyö on toteutettu empiirisenä tutkimuksena, jolloin tutkimusongelma ratkaistaan kerätyn aineiston perusteella. Menetelmänä on käytetty kvantitatiivista tutkimusta. Kvantitatiivisen tutkimuksen aineisto koostuu laajasta numeerisesta datasta, jonka analysointi suoritetaan tilastollisin menetelmin. Tyypillisesti tällaisessa tutkimuksessa on laaja havaintoryhmä, jotta saataisiin mahdollisimman yleistävät tutkimustulokset. Havaintojen keräämiseen käytetään usein vastauslomaketta, joissa on valmiit vastausvaihtoehdot. Kvantitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on löytää yleistäviä tai merkitseviä tuloksia johonkin asiaan liittyen. Kysymyksiä joihin kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä saattaa etsiä vastausta on ”paljonko?” tai ”kuinka usein?”. Tutkimuksen osalta on tärkeää saada monipuolinen ja kattava otos kohderyhmästä. (Puusa, Reijonen, Juuti & Laukkanen 2014, 87)

4.2 Aineiston käsittely

Tutkimuksen aineistoa lähdettiin käsittelemään Webropol Oy:n omalla analysointityökalulla. Analysointityökalun avulla vastaajat pystyttiin helposti jakamaan miesten ja naisten välille. Kyseinen työkalu mahdollisti tulosten analysoinnin, jonka jälkeen lähdettiin kirjamaan saatuja tuloksia ja tekemään havaintoja niiden perusteella. Tutkimuksen tulosten pohjalta tehdyt kuviot ja taulukot on tehty Microsoft Excel sekä Microsoft Word– ohjelmien avulla.

5 Pankissa työskentelevien henkilöiden sijoituskäyttäytyminen

Tässä osiossa käydään läpi kyselytutkimuksen tuloksia opinnäytetyön apukysymysten pohjalta. Aluksi luodaan tutkimukselle hypoteesit. Tuloksia lähdetään avaamaan perehtymällä kohderyhmään sekä siihen, minkä tyyppisiin sijoitus instrumentteihin kohderyhmä on sijoittanut ja minkälaisia sijoitustottumuksia heillä on. Tämän jälkeen käydään läpi riskiin sekä tuottoon liittyviä aiheita. On kuitenkin huomattava, että sijoittamisessa monet asiat liittyvät toisiinsa, joten osa muistakin kysymyksistä tuo esille esimerkiksi vastaajien riskinsietokykyä. Riskiin ja tuoton läpikäymisen jälkeen tutustutaan lyhyesti kohderyhmän säästämiseen. Lopuksi kerrotaan vastanneiden asettamista tavoitteista sijoittamiselle sekä taustoista sen aloittamisesta. Tutkimuksen tulosten läpikäymisen jälkeen on tehty yhteenveto naisten sekä miesten sijoituskäyttäytymisestä.

5.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Opinnäytetyön pääongelmaksi muodostui pankissa työskentelevien henkilöiden, miesten ja naisten välisen, sijoituskäyttäytymisen vertailu. Vastaavanlaista tutkimusta ei ole aikaisemmin teetetty finanssialalla, jossa tutkittaisiin pankissa työskentelevien työntekijöiden sijoituskäyttäytymistä. Sen sijaan naisten ja miesten sijoituskäyttäytymistä ovat tutkineet muun muassa, Keloharju tutkimusryhmineen (2012) ja Barber ja Odean (2001). Tämän tutkimuksen pääongelma perustuu aikaisemmin tehtyihin tutkimuksiin, joiden mukaan naisten ja miesten välillä olisi havaittavissa tyypillisiä eroja sijoittamisen suhteen. S-Pankin (2017) teettämän tutkimuksen mukaan naiset eivät luottaneet tarpeeksi omiin taitoihinsa sijoittamisen suhteen, joka on yksi syy erojen syntyemiselle.

Opinnäytetyön tutkimuksen lähtökohtana oletetaan, että työskentely alalla pienentää sijoituskäyttäytymisen välisiä eroja, tiedon ja osaamisen lisääntyessä sijoittamisessa. Tämän perusteella uskon lähes kaikkien vastanneiden sijoittavan varojaan johonkin sijoitusinstrumenttiin, joka taas näkyisi säästämisen vähäisyydessä. Uskon tutkimuksen tuovan ilmi, että pankissa työskentelevien naisten ja miesten välillä ei esiintyisi merkittäviä eroja riskinottamisen osalta, joka poikkeaa yleisestä käsityksestä naisten ja miesten välisistä sijoituskäyttäytymisen eroista. Seuraavaksi mainittavia poikkeamia on mahdollisesti kuitenkin havaittavissa.

Yleinen käsitys on, että miehet suosivat sijoituksissaan hieman enemmän osakkeita ja oletan tämän myös näkyvän omassa tutkimuksessani. Tämä vastaisi esimerkiksi akateemiaprofessori Keloharjun, Knüpferrin ja Rantapuskan (2012) tekemää tutkimusta miesten ja naisten välisen sijoituskäyttäytymiseen liittyen. Oma oletukseni kuitenkin on, että naiset

suosivat nimenomaan osakerahastoja. Brad M. Barber ja Terrance Odeanin (2001) tekemän tutkimuksen mukaan miehet olisivat aktiivisempia sijoittajia verrattuna naisiin. Kyseinen tutkimus tukisi ajatusta oletuksesta, että naiset olisivat maltillisempia ja omaisivat pidemmän tähtäimen suunnitelmia sijoittamisen suhteen verrattuna miehiin. Tutkimuksessa tämä näkyisi sijoitussalkkuun tehtävien muutosten määrässä ja mahdollisesti pidempänä sijoitusaikana.

5.2 Kohderyhmä

Kohderyhmäksi määritellystä 81 henkilöstä kyselyyn vastasi 42. Vastausprosentiksi muodostui 51,85 prosenttia, jota voidaan pitää hyvänä saavutuksena, sillä yli puolet kohderyhmästä saatiin vastaamaan tutkimukseen. Vastanneista pankin työntekijöistä, selvä enemmistö oli naisia (79%) verrattaessa miehiin (21%).

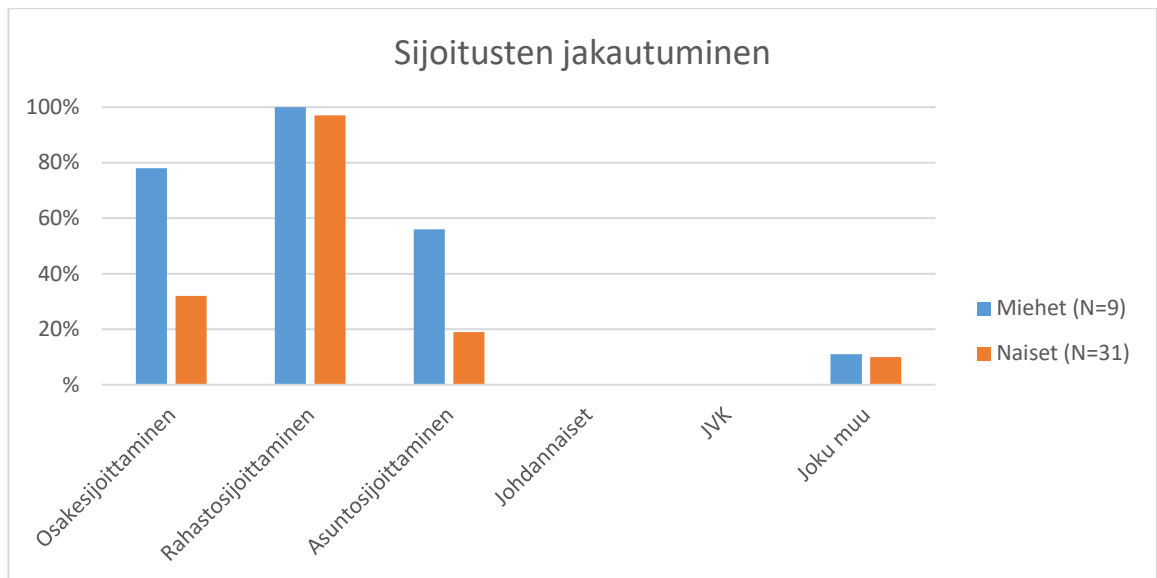
Taulukko 1. Kyselyyn osallistuneiden jakaumat

	Miehiä	Naisia
Lukumäärä	9	33
Prosentti	21,43%	78,57%

Kyselystä pyrittiin tekemään vastaajille yksinkertainen sekä nopeasti vastattava, sillä suurin osa vastaajista todennäköisesti vastasi kyselyyn työajallaan. Keskiarvo vastausajaksi muodostui 6 minuuttia ja 13 sekuntia, joka kertoo edellä mainitun onnistumisesta. Kyselyn vastaus ajankohdat painottuivat selvästi kohderyhmälle lähetettyjen viestien ympärille. Kahden ensimmäisen päivän aikana tavoitettiin jo 27 vastaajaa ja ennen kyselyn muistutusviestin lähettämistä vastauksia oli kertynyt 33 kappaletta. Muistutusviestin lähettämisen jälkeen tavoitettiin vielä kolmen päivän sisään yhdeksän vastaajaa, joka osoittaa muistutusviestin tuoman hyödyn kyselylle. Näiden kolmen päivän jälkeen ei uusia vastauksia enää saatu.

5.3 Sijoitusinstrumenttien jakautuminen

Ensimmäisessä apukysymyksessä haluttiin selvittää, mitä sijoitusinstrumentteja työntekijät suosivat. Tähän kysymykseen päästiin selvittämällä, kuinka moni vastanneista sijoittaa rahojaan. Vastanneista henkilöistä 40 (95,2%) ilmoitti sijoittavansa rahojaan. Tämä tarkoittaa, että kyselyyn vastanneista vain kaksi henkilöä, eivät sijoittaneet rahojaan mihinkään. Kyseiset henkilöt olivat molemmat naisia. Seuraavaksi lähdettiin tiedustelemaan 40 sijoittavalta henkilöltä, mitä sijoitusinstrumentteja he suosivat omassa sijoittamisessaan. Vastaajilla oli mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja viidestä työssä esitellystä sijoitusinstrumentista sekä mainita työn ulkopuolinen vaihtoehto.

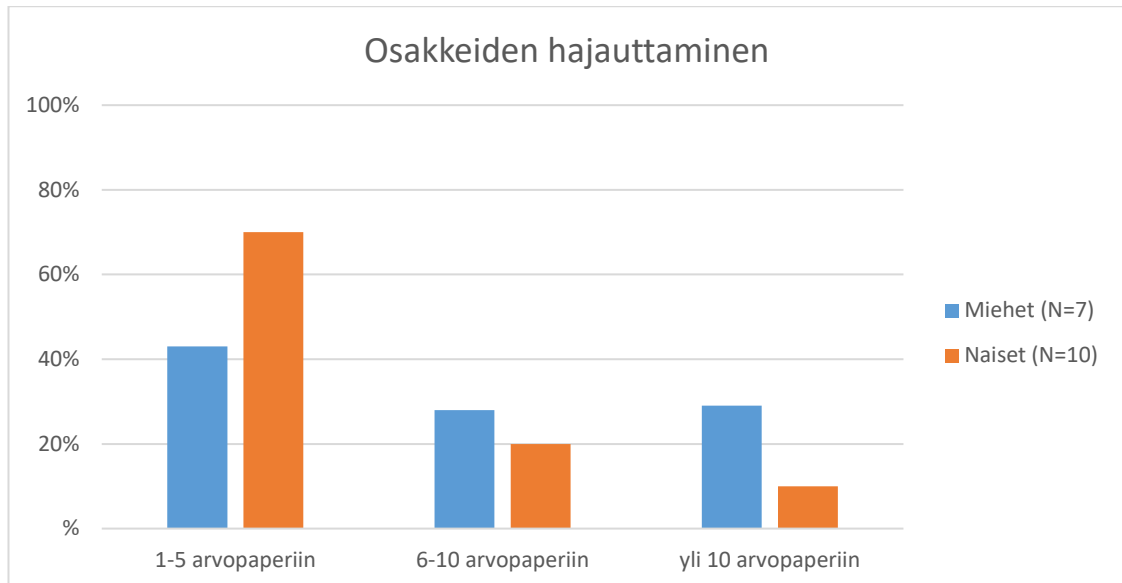

Kuvio 2. Sijoitusta harjoittavien työntekijöiden sijoitusten jakautuminen

Tulokset osoittivat, että suosituin sijoituskohde oli rahastosijoittaminen. Sijoittamista harjoittavista henkilöistä 39 sijoitti rahastoihin. Osakesijoittamisessa sekä asuntosijoittamisessa oli huomattavissa prosentuaalisia eroja miesten ja naisten välillä. Miehistä 78 prosenttia ilmoitti sijoittavansa rahojansa myös osakkeisiin, kun naisten kohdalla vastaava prosenttiluku oli 32. Sijoittamista harjoittavista henkilöistä 27,5 prosenttia ilmoitti harjoittavansa asuntosijoittamista. Jaettaessa vastaajat miesten ja naisten kesken miehistä 56 prosenttia harjoitti asuntosijoittamista, kun taas naisista vastaava luku oli 19 prosenttia. Kyselyn perusteella neljä vastannutta ilmoitti sijoittavansa rahojansa myös muihin sijoituskohteisiin. Muihin sijoituskohteisiin sijoittaneet ilmoittivat sijoittavansa ETF-indeksi rahastoihin, eläke- ja sijoitusvakuutuksiin sekä osuuspääomaan. Kukaan vastanneista ei sijoittanut rahojaan johdannaisiin tai joukkovelkakirjalainoihin.

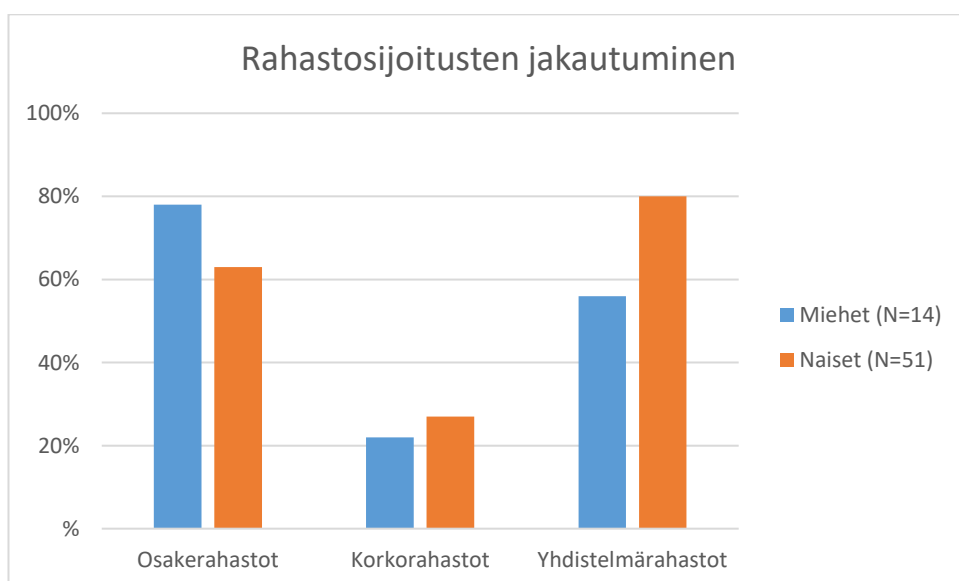
5.4 Sijoitustottumukset

Saatuamme kartoitettua kohderyhmän sijoitusten jakautumista eri sijoitusinstrumentteihin on hyvä siirtyä tarkastelemaan heidän sijoitustottumuksiaan. Tutkimuksessa kartoitettiin sijoittamista harjoittavien henkilöiden sijoitustottumuksia kuudella eri kysymyksellä. Ensimmäiseksi haluttiin selvittää kuinka moneen osakkeeseen osakesijoittamista harjoittavat ovat jakaneet sijoituksensa. Hajauttamisen tuoma hyöty sijoitustoiminnassa ja riskin pienentämisessä on selitettynä kappaleessa 2.2.1. Yhteensä osakkeisiin sijoitti 17 henkilöä, joista seitsemän oli miehiä ja naisia kymmenen. Miesten osalta sijoitukset olivat jakautuneet tasaisesti 1–5, 6–10 sekä yli kymmenen osakkeeseen hajauttajiin. Naisten osalta 70 prosenttia vastasi hajauttavansa 1–5 osakkeeseen sijoituksensa, mutta myös kahdelta muulta vaihtoehdoilta löytyi vastaajia.

Kuvio 3. Osakkeiden hajauttaminen

Seuraavaksi selvitettiin, ovatko rahastoihin sijoittavat 39 henkilöä sijoittaneet rahansa osake-, korko- vai yhdistelmärahastoihin, joiden ominaisuuksia esiteltiin tarkemmin kappaleessa 3.3. Miesten osalta suosituimmaksi osoittautui osakerahastot ja tämän jälkeen yhdistelmärahastot. Naisten puolella tilanne oli päinvastainen ja yhdistelmärahastot olivat osakerahastoja suosituimpia. Molemmilla sukupuolilla korkorahastot jäivät kuitenkin selvästi kahden muun rahastotyyppin taakse. Tuloksista pystymme myös näkemään, että vastanneet ovat saattaneet sijoittaa rahojansa moneen eri rahastotyyppiin. Edellä käsiteltyihin kahteen kysymykseen liittyen selvitimme myös ostavatko kohderyhmän sijoittamista harjoittavat henkilöt sijoituksiaan ulkomaisista pörseistä. Vastanneiden joukosta löytyi kaksi naista, jotka ostavat sijoituksiaan myös ulkomaisista pörseistä.

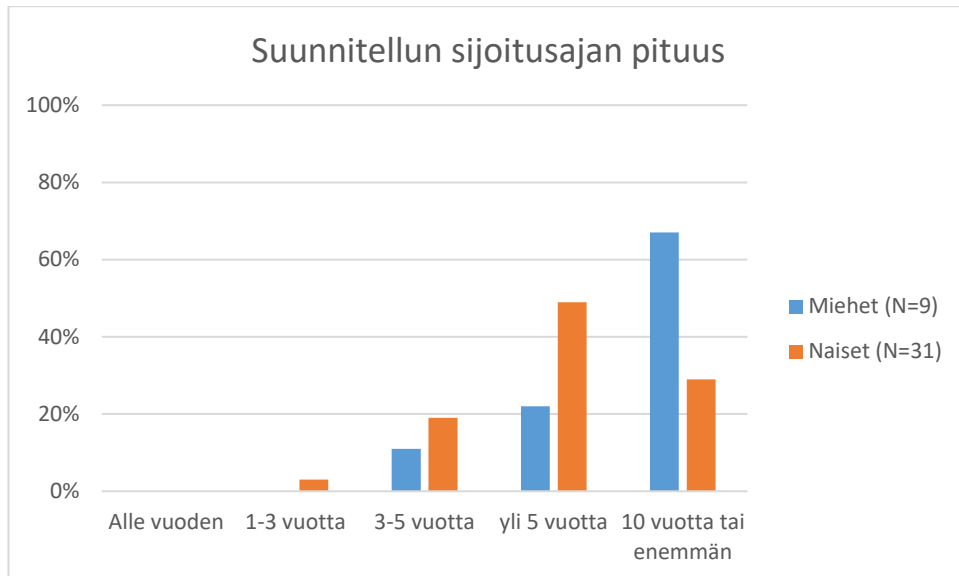
Kuvio 4. Rahastotyyppien jakautuminen rahastosijoittajien kesken

Tämän jälkeen selvitettiin vastaajien aktiivisuutta sijoittamisessa. Ensimmäiseksi kartoitettiin kohderyhmän sijoittajien tekemien muutosten aktiivisuutta sijoituksiinsa. Molemmat sukupuolet painottuivat selvästi pitkäjänteisempään sijoitustaktiikkaan, sillä miehistä seitsemän yhdeksästä ja sijoittavista naisista kolmea lukuun ottamatta tekivät muutoksia sijoituksiin muutaman kerran vuodessa tai harvemmin. Vastaajista löytyi myös yksi nainen, joka teki aktiivista kauppaa viikoittain sekä muutama molempien sukupuolien edustaja, joka teki muutoksia kuukausittain. Kukaan vastanneista ei ilmoittanut tekevänsä nopeaa päivittäiskauppaa.

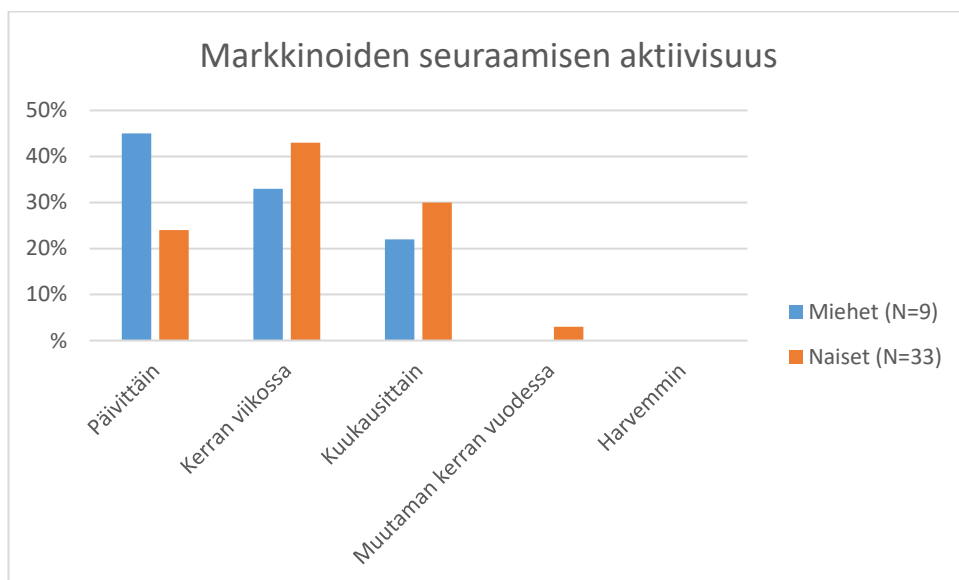
Kuvio 5. Sijoituksiin tehtävien muutosten aktiivisuus

Kohderyhmän suunniteltua sijoitusaikaa tutkittaessa on myös havaittavissa pitkäjänteisyyttä. Miehistä 67 prosenttia on suunnitellut sijoituksilleen kymmenen vuotta tai enemmän kestäväää sijoitusaikaa ja 22 prosenttia yli viisi vuotta kestäväää sijoittamista. Naisten osalta noin puolet olivat suunnitelleet yli viiden vuoden ja lähes 30 prosenttia suunnitteli myös yli kymmenen vuotta tai enemmän kestäväää sijoitusaikaa. Tuloksista on selvästi huomattavissa suunnitellun sijoitusajan painottuminen pidemmälle ajanjaksolle. Kohderyhmän henkilökohtaiset tavoitteet, joita käydään myöhemmin läpi, vaikuttavat suunnitellun sijoitusajan pituuden määrittymiseen.

Kuvio 6. Suunniteltu sijoitusaika

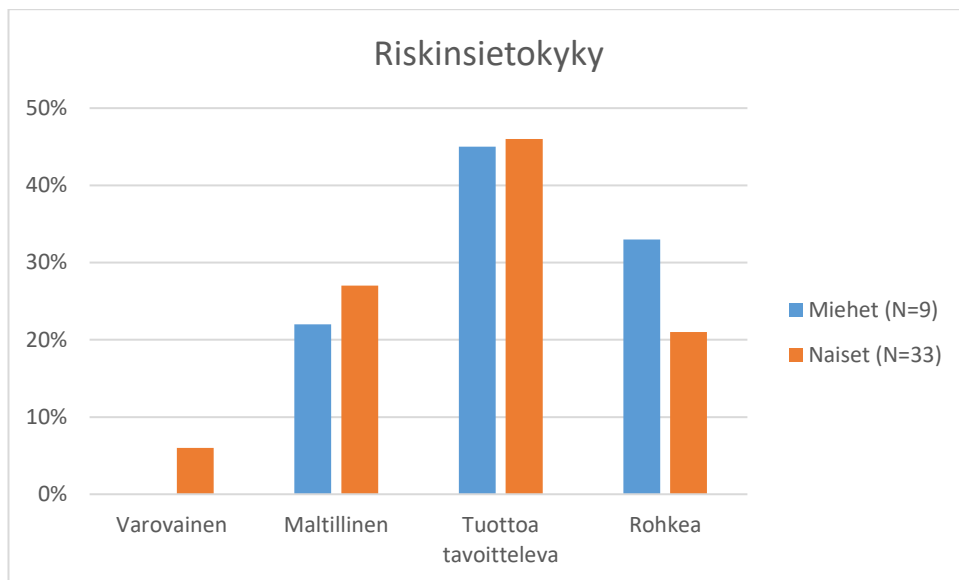
Lisäkysymyksenä aktiivisuuden suhteen haluttiin myös selvittää, kuinka aktiivisesti kohderyhmä seuraa markkinoita. Kysymykseen haluttiin vastaus koko kohderyhmältä eikä pelkästään sijoittamista harjoittavilta henkilöiltä. Päivittäin ja kerran viikossa markkinoita seuraavia henkilöitä oli molempien sukupuolien edustajista reilusti yli puolet. Tästä huolimatta kuukausittain markkinoita seuraavia henkilöitä oli yllättävän paljon. Miehistä 22 prosenttia ilmoitti seuraavansa markkinoita kuukausittain ja kolmannes. Yksi vastanneista ilmoitti seuraavansa markkinoita muutaman kerran vuodessa.

Kuvio 7. Markkinoiden seuraamisen aktiivisuus

5.5 Riskisietokyky ja riskin ottaminen

Tärkeä osa ennen sijoittamisen aloittamista on riskin ymmärtäminen ja tätä kautta tuoton muodostuminen, johon tutustuttiin kappaleissa 2.1 ja 2.2. Riskinsietokyvyn määrittelemisen kuuluu myös pankin tehtäviin ennen asiakkaan sijoittamisen aloittamista. Kyselyssä lähdettiin tarkastelemaan kyseistä aihetta neljällä eri kysymyksellä. Ensimmäisenä vastanneiden tuli arvioida omaa riskinsietokykyä. Riskinsietokykyä jaettiin neljään eri vaihtoehtoon, jotka olivat varovainen, maltillinen, tuottoa tavoitteleva ja rohkea. Kyseiset luokat ovat määriteltynä tarkemmin 2.2.2 kappaleessa. Suurimmaksi ryhmäksi muodostui selvästi tuottoa tavoittelevat henkilöt, joihin lähes puolet miehistä sekä naisista määrittivät itsensä. Miehillä toiseksi suurimmaksi ryhmäksi tuli rohkea, kun taas naisilla kallistuttiin maltillisen puoleen. Erot maltillisen ja rohkean ryhmien välillä eivät kuitenkaan olleet suuria. Kysymykseen vastanneista vain kaksi naista koki itsensä varovaisen riskinsietokyvyn omaavaksi henkilöksi.

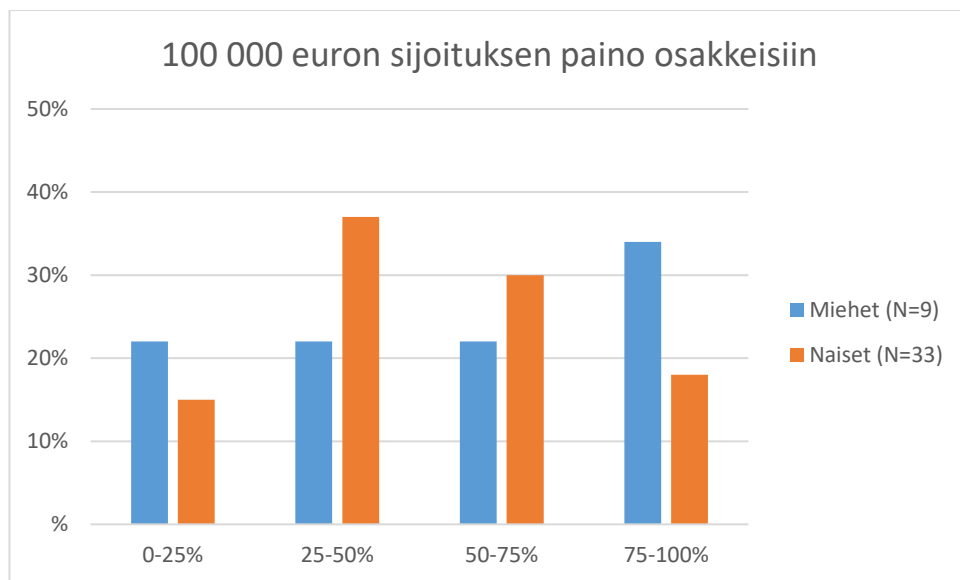

Kuvio 8. Oman riskinsietokyvyn määritteleminen

Seuraavaksi riskin ottamista lähdettiin tarkastelemaan hypoteettisilla kysymyksillä, jotta nähtäisiin, ilmeneekö sukupuolten välillä merkittäviä eroja. Ensimmäisessä kysymyksessä ajateltiin sijoittajan omaavan 100 000 euroa ylimääräistä sijoitusomaisuutta ja haluttiin selvittää, kuinka paljon vastaaja olisi valmis sijoittamaan varoista osakkeisiin, jos loput varat laitettaisiin korkoinstrumentteihin. Vastausvaihtoehdot jaettiin neljään ryhmään, jotka olivat 0–25%, 25–50%, 50–75% ja 75–100%. Miesten osalta vastaukset jakautuivat erittäin tasaisesti jokaiseen neljään vaihtoehtoon, mutta eniten riskiä sisältävä vaihtoehto 75–100% muodostui suurimmaksi ryhmäksi. Naisten osalta on huomattavissa hieman varovaisempaa suhtautumista kyseisen kysymyksen kohdalla ja äänet jakautuivat pääosin 25–75%

välille. Suurimpina eroina kyseisessä kysymyksessä on miesten rohkeampi suhtautuminen riskin ottamiseen. Tästä huolimatta naiset ottavat myös huomattavaa riskiä, mutta suhtautuen siihen hieman varovaisemmin.

Jatkokysymyksenä edelliseen liittyen haluttiin selvittää, minkä tyyppisiin yrityksiin kyseinen ylimääräinen sijoitusvarallisuus sijoitettaisiin. Vaihtoehtoisiksi valittiin enemmän riskiä sisältävät kasvuyritykset, vakaammat osinkoa maksavat yrityksen vai molempiin edellä mainittuun. Kyseisessä kysymyksessä vastaukset jakautuivat lähes puoliksi, naisilla sekä miehillä, vakaampien osinkoa maksavien yritysten ja molempia tyyppisiä sisältävien yritysten kesken. Vain kaksi naista olisi sijoittanut rahat enemmän riskiä sisältäviin yrityksiin.

Kuvio 9.100 000 euron ylimääräisen sijoitusvarallisuuden jakautuminen painotettuna osakkeisiin ja loput korkoinstrumentteihin

Viimeisessä riskiä tutkivassa kysymyksessä oli ideana, että vastaajalle annetaan vaihtoehtoisesti 100 euron varma tuotto tai heittää kolikkoa, jossa on 50% mahdollisuus voittaa 300 euroa, mutta hävitessä henkilö ei saa mitään. Ensimmäisessä vastausvaihtoehdossa matemaattinen odotusarvo on sata euroa ($100 \text{ eur} \times 100\% = 100 \text{ eur}$) ja toisessa vaihtoehdossa odotusarvona on 150 euroa ($300 \text{ eur} \times 50\% + 0 \text{ eur} \times 50\% = 150 \text{ eur}$). Kysymys käytännössä kokeilee, kuinka paljon odotusarvon tulisi olla, jotta henkilö ryhtyy peliin (Puttonen & Repo 2011, 23–24). Kyseisessä kysymyksessä ei ole huomattavissa merkittäviä poikkeamia naisten ja miesten välillä ja vastaukset jakautuivat tasaisesti. Molempien sukupuolten välillä hieman yli puolet olisivat valmiita pelaamaan peliä voittaakseen mahdollisen 300 euroa, joka kertoo riskillisen 150 euron olevan heille yhtä arvokas riskittömän sadan euron kanssa. Hieman alle puolet taas vastasivat ottavansa varman sadan euron tuoton, joka siis kertoo odotusarvon riittämättömyydestä. Tässä tapauksessa voitettavan

summan kasvaessa esimerkiksi 400 euroon, jolloin odotusarvon nousisi 200 euroon, saattaisi riskillisemmän vaihtoehdon valitsijoita olla enemmän.

5.6 Kohderyhmän säästäminen

Sijoitustottumuksiin liittyen on hyvä käsitellä myös kohderyhmän säästämistä. Säästämisellä tarkoitettiin tässä tapauksessa rahan siirtämistä säännöllisesti erilliselle säästötilille, jolloin vastaajat luopuivat sen käytöstä myöhempää tarvetta varten. Pankkitalletuksiin tutustuttiin tarkemmin kappaleessa 3.1. Aluksi lähdettiin tietenkin kysymään vastaajilta säästävätkö he säännöllisesti rahaa säästötilille. Miehistä kaksi kolmasosaa vastasi säästävänä säännöllisesti ja loput eivät säästäneet säännöllisesti. Naisten kohdalla äänet jakautuivat tasan säännöllisesti ja ei säännöllisten säästävien kesken.

Seuraavaksi tiedusteltiin säännöllisesti säästäviltä 22 henkilöiltä, kuinka usein säästämistä tapahtuu. Miehistä kaikki vastasivat suorittavansa säästämistä kerran kuukaudessa. Naisilla vastaukset jakautuivat kerran kuukaudessa säästäviin henkilöihin ja muutaman kerran kuukaudessa säästäviin. Kerran kuukaudessa säästäviä henkilöitä ilmoitti olevansa 69 prosenttia naisista ja muutaman kerran kuukaudessa säästäviä 31 prosenttia. Samoilta henkilöiltä kysyttiin myös säästettävän summan kokoa. Vaihtoehtoina olivat alle 100 euroa, 100–300 euroa ja yli 300 euroa. Miehet kertoivat säästävänsä 100–300 euroa, yhtä henkilöä lukuun ottamatta – hänen kuukausittainen säästäminen kohosi yli 300 euroon. Naisista puolet vastasivat säästävänsä 100–300 euroa, 44 prosenttia alle 100 euroa sekä myös yksi henkilö yli 300 euroa.

5.7 Sijoittamisen ja säästämisen tavoitteet sekä taustat

Viimeisenä aihealueena haluttiin selvittää kohderyhmän tavoitteita sekä taustoja säästämiseksi ja sijoittamiseksi. Säästämisen ja sijoittamisen tavoitteisiin vastasi 37 henkilöä. Miesten ja naisten välillä ei ollut havaittavissa merkittäviä tavoitteellisia eroja. Yleisin syy säästämiseksi ja sijoittamiseksi oli varautuminen tulevaa varten, kuten eläkkeelle ja yllättävien menojen varalle. Muita useaan kertaan esiintyviä syitä olivat lapsille säästäminen, matkustaminen, auto, remontit sekä muut unelmat. Muutama vastaajista halusi parempaa tuottoa rahoilleen sekä yksi vastaajista kertoi lyhyemmällä tähtäimellä pyrkimään kattamaan asuntonsa lämmityskulut. Syitä miksi, joku ei säästä tai sijoita löytyi yksi. Vastannut kertoi laittavansa tarpeen tullen rahaa säästöön, mutta ei säästä säännöllisesti, koska yllättävät ei-budjetoidut menot vievät ylimääräiset säästettävät varat.

Vastauksia säästämisen ja sijoittamisen aloittamiselle kertyi 34. Merkittävin syy säästämisen ja sijoittamisen aloittamiselle oli tiedon sekä kiinnostumisen lisääntyminen esimerkiksi

opiskelun ja pankissa työskentelemisen ansiosta. Moni painottaakin oppineensa sijoittamisen kannattavuudesta ja riskin pienentymisestä pitkällä ajalla. Usea vastaaja mainitsee aloittaneensa säästämisen nuorena ja niin sanotusti oppineensa säästämään ja sitä kautta siirtynyt sijoittamisen puolelle. Tietenkin myös tulojen lisääntyminen vanhemmalla iällä mahdollistaa säästämisen aloittamista. Tässäkin tapauksessa mukavuuden ja turvallisuuden tunne sekä unelmat olivat yksi suuri syy sijoittamisen aloittamiselle. Yksi vastaajista kertoi aloittaneensa sijoittamisen voittaessaan kilpailusta palkinnoksi silloisen SYP:n osakkeita ja tätä kautta kiinnostuneen aiheesta.

5.8 Yhteenveto miesten sijoittamisesta

Kyseisen tutkimuksen avulla voidaan luoda pankissa työskentelevälle miehelle sijoitusprofiili. Pankissa työskentelevä mies on valmis ottamaan riskejä kasvattaakseen tuotto odotuksia. Tästä kertoo heidän oma suhtautumisensa riskiin, jossa he määrittelevät itsensä tuottoa tavoittelevaksi sekä rohkeaksi sijoittajaksi. Riskiä rakastavia henkilöitä he eivät kuitenkaan ole. Hypoteettisissa kysymyksissä, joissa testattiin riskin ottamista kuvitelluissa tilanteissa, vastaukset jakautuivat tasaisesti enemmän ja vähemmän riskiä sisältävien vaihtoehtojen välille. Vastausten tasaisesta jakautumisesta huolimatta, enemmän riskiä sisältävät vaihtoehdot saivat hieman enemmän kannatusta.

Tulosten perusteella kaikki vastanneet miehet sijoittivat rahojansa rahastoihin ja lähes 80 prosenttia myös osakkeisiin. Asuntosijoittaminen sai myös huomattavaa kannatusta miesten osalla. Huomattavissa on miesten suosivan enemmän riskiä sisältäviä sijoitusvaihtoehtoja. Rahastojen puolella sijoittaminen painottui osakerahastoihin, jonka jälkeen seuraavaksi tuli yhdistelmärahastot. Rahastosijoittamisen painottuminen enemmän riskiä sisältäviin osakerahastoihin kertoo myös halusta kasvattaa tuottoa riskiä lisäämällä. Miehet ovat myös hajauttaneet osakkeitaan tasaisesti useampaan osakkeeseen, jolla pyritään pienentämään yhden osakkeen arvonlaskusta aiheutuneita tappioita. Kukaan miehistä ei kuitenkaan sijoittanut rahojaan ulkomaisiin pörssiin. Ulkomaisiin pörssiin sijoittamalla saatetaan ottaa suurempi riski tiedon puutteesta johtuen, mutta toimii se myös hajauttamisen keinona.

Sijoitusaktiivisuudeltaan miehet olivat maltillisia ja tekivät muutoksia sijoituksiinsa pääasiassa muutaman kerran vuodessa tai harvemmin. Vastanneista viidennes kertoi tekevänsä muutoksia kuukausittain. Sijoitusaktiivisuuteen liittyen valtaosa miehistä on suunnitellut sijoituksilleen pidempää sijoitusaikaa. Lähes 70 prosenttia miehistä on suunnitellut sijoitusajakseen kymmenen vuotta tai enemmän. Sijoitusaktiivisuudessa on selvästi huomatta-

vissa osakkeiden suosion vaikutus kyseisiin kohtiin, sillä osakkeiden kurssit saattavat heilahdella merkittävästi lyhyellä ajanjaksolla. Tutkimuksesta selviää myös, että valtaosa miehistä seuraa markkinoita aktiivisesti päivittäin tai viikoittain, joka lisää heidän tietämystään markkinoista ja tätä kautta mahdollisesti lisää riskin ymmärtämistä sekä valmiutta sen ottamiseen. Tietenkin osakkeiden suuri suosio miesten keskuudessa lisää kiinnostusta seurata markkinoita päivittäin.

Sijoittamisen ohella, kolmasosa miehistä ilmoitti säästävänsä rahaa säästötillille. Tutkimuksen mukaan miehet siirtävät pääasiassa 100–300 euroa kuukausittain säästötillille, joka kertoo selvästi varautumisesta tulevaan. Säästäminen ja nopeasti rahaksi muutettava varallisuus on tärkeässä roolissa sijoittamisen ohella, mikäli markkinoilla tapahtuu ei-toivottuja muutoksia.

5.9 Yhteenveto naisten sijoittamisesta

Pankissa työskentelevien naisten osalta on tehtävissä vastaavanlainen katsaus kuin miehillä. Pankissa työskentelevä nainen on valmis ottamaan riskiä, mutta hieman varovaisemmin verrattuna miehiin. Naisilla oman riskinsietokyvyn arvioiminen painottui myös tuottoa tavoitteleviin henkilöihin, jotka ovat valmiita ottamaan kohtuullista riskiä paremman tuoton toivossa. Muiden vastausten jakautuessa varovaisen, maltillisen ja rohkean suhteen saivat vähemmän riskiä sisältävät vaihtoehdot kuitenkin runsaasti ääniä tuoden esille naisten varovaisempaa suhtautumista riskiin. Tästä kertoo myös hypoteettisista riskiin liittyvistä kysymyksistä saadut vastaukset. Naiset ottavat riskejä siinä missä miehet. Vastaukset jakautuivat hypoteettisissa kysymyksissä heidänkin osalta tasaisesti. Riskillisemmät vaihtoehdot saivat pääasiassa enemmän kannatusta, mutta vastausten painottuminen myös keskivertoriskiä sisältäviin vaihtoehtoihin on nähtävissä.

Sijoittamistottumusten suhteen on myös huomattavissa eroja. Kaksi tutkimukseen osallistunutta naista ilmoitti, etteivät sijoita rahojaan. Poikkeaman ollessa pieni sekä toisen vastaajista kertoessa syyn johtuvan henkilökohtaisesta tilanteesta, ei voida tehdä johtopäätöstä naisten vähäisemmästä sijoittamisesta. Naisten sijoittamien oli painottunut rahastossijoittamiseen, osakesijoittamiseen sekä asuntosijoittamiseen eikä täten poikennut miesten vastaavasta. Osakkeisiin ja asuntoihin sijoittavia naisia oli prosentuaalisesti huomattavasti vähemmän kuin miehiä. Naisilla rahastosijoittaminen oli painottunut yhdistelmärahastoihin, jota voidaan pitää hieman riskittömämpänä sijoituksena verrattuna osakerahastoihin, yhdistelmärahastojen sisältäessä osakkeita sekä vakaampia korkotuotteita. Huomattava määrä vastanneista naisista sijoitti myös rahojansa osakerahastoihin, mutta erot rahastotyyppien välillä miehillä ja naisilla on huomattavissa. Naisilla osakkeiden hajauttaminen on

painottunut selvästi 1–5 osakkeeseen, josta huomataan hajauttamisen olevan prosentuaalisesti vähäisempää kuin miesten osalta. Naisten puolella vastanneet suosivat kotimaisia markkinoita, mutta heidän joukossaan esiintyi kuitenkin kaksi henkilöä, jotka ilmoittivat sijoittavansa rahojaan ulkomaisiin pörssiin. Havainnon ollessa pieni ei merkittäviä päätelmiä voida tehdä.

Sijoitusaktiivisuuden suhteen naiset tekivät harvemmin muutoksia sijoituksiinsa kuin miehet. Tutkimukseen osallistuneista naisista yli 90 prosenttia teki muutoksia sijoituksiin muutamana kerran vuodessa tai harvemmin. Naisten ollessa maltillisempia sekä heidän tehdessä vähemmän muutoksia sijoituksiinsa, oli heidän sijoitushorisonttinsa kuitenkin lyhyempi. Naisista noin puolet on suunnitellut sijoitushorisontikseen yli viisi vuotta, 19 prosenttia 3–5 vuotta ja 29 prosenttia 10 vuotta tai enemmän. Tutkimuksen mukaan naisten markkinoiden seuraaminen on hieman vähäisempää miehiin verrattuna. Huomattava osa naisista ilmoitti seuraavansa markkinoita kuukausittain.

Naisista joka toinen ilmoitti säästävänsä säännöllisesti rahaa säästötilille. Säännöllisesti säästäväistä naisista suurin osa ilmoitti siirtävänsä rahaa tilille kerran kuussa, mutta myös muutaman kerran kuussa säästäviä henkilöitä oli vastanneiden joukossa. Naisilla säästettävä summa oli tyypillisesti 100–300 euroa tai alle sata euroa. Naisten osalta säästäminen jäi heikommaksi verrattuna miehiin, mutta siitä huolimatta he ovat myös varautuneita tulevaan ja haluavat tallettaa varmaa rahaa tulevaisuuden varalle.

6 Pohdinta

Tutkimuksen lopuksi on tärkeä suorittaa tulosten pohdinta ja reflektoidaan saatuja tuloksia omiin tutkimusongelmiin. Kappaleessa tarkastellaan saatuja tuloksia sekä luodaan niistä johtopäätöksiä. Tutkimuksen osalta on tärkeä suorittaa luotettavuuspohdinta, joka määrittyy tutkimusmenetelmän pohjalta. Kappaleessa on esitelty myös kehittämis- sekä jatkotutkimusehdotukset. Tutkimus on päätetty opinnäytetyöprosessin sekä oman oppimisen arviointiin.

6.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyössä tehty tutkimus on verrattavissa aikaisempiin tutkimuksiin miesten ja naisten välisten sijoituskäyttäytymisen eroista. Työssä esiteltyjen aikaisempien tutkimusten yleinen kanta on, että naiset ovat varovaisempia sijoittajia verrattuna miehiin. Opinnäytetyön tutkimuksessa ilmeni sama lopputulos, miehet ottavat enemmän riskiä sijoittamisessa. Miehet arvioivat itsensä suuremman riskinsietokyvyn omaaviksi henkilöiksi Kallunki, Martikaisen ja Niemelän (2011, 33) kirjassa käytetyn luokittelun perusteella sekä ottivat sijoittamisellaan enemmän riskejä. Vaikka pankissa työskentelevien miesten sijoittaminen on riskillisempää verrattuna pankissa työskentelevien naisten sijoittamiseen, eivät erot kuitenkaan ole suuria. Miesten ottaessa suuremman riskin kasvattaa se myös heidän tuotto-odotuksia, riskin suuruuden vaikuttaessa tuoton kasvamiseen (Kallunki, ym. 71).

Kyselyyn osallistuneista 42 henkilöstä, 40 ilmoitti sijoittavansa, joten vain kaksi henkilöä ei sijoittanut rahojaan. Molemmat henkilöt olivat naisia. Tutkimuksen perusteella ei voida tehdä päätelmää, jonka perusteella pankissa työskentelevät miehet sijoittaisivat enemmän kuin naiset. Samanlainen havainto olisi voinut tapahtua, mikäli miesten otoskoko olisi ollut suurempi. Havainnosta voidaan päätellä sijoittamisen olevan alalla työskentelevien suosiossa.

Toinen yleinen käsitys miesten sijoittamisessa oli, että he suosivat enemmän osakkeita. Samankaltaisia tuloksia ovat saaneet muun muassa Keloharju, Knüpfer ja Rantapуска (2012) teettämässään tutkimuksessa, joka käsitti rahastojen ja osakkeiden omistusta Suomessa. Miehet suosivat osakkeita myös tässä tutkimuksessa. Miehet suosivat suurelta määrin osakkeita omissa sijoituksissaan sekä rahastosijoittamisessa osakerahastoja. Oma olettamukseni oli naisten suosivan rahastosijoittamisessa osakerahastoja, joka piti-kin paikkansa, mutta osakerahastoja enemmän he suosivat yhdistelmärahastoja. Sijoitusinstrumentteihin liittyen molemmat sukupuolet suosivat samantyyppisiä sijoitustuotteita, jättäen johdannaiset ja vähemmän riskin sekä pienemmän tuoton omaavat korkotuotteet

selvästi muiden varjoon. Opinnäytetyössä esitellyt sijoitusinstrumentit omaavat tuotto-odotuksia, jotka aiheutuvat niiden ominaisuuksista. Miesten tuottohakuisempi käyttäytyminen on myös nähtävissä sijoitusinstrumenttien valinnoissa.

Sijoitusinstrumenteista rahastot olivat suurimmassa suosiossa vastaajien joukossa. Rahastojen hyödyntäminen sijoittamisessa tuo riskiä pienentävää etua hajauttamalla ja siirtää vastuun sijoitusten tarkkailemisesta rahastonhoitajalle. Vaikka kohderyhmällä on tietoa ja osaamista sijoittamiseen liittyvissä asioissa, on markkinoilla tuoton ansaitseminen vaativaa.

Naisten osalta mielletään heidän olevan maltillisempia sijoittajia. Opinnäytetyön tutkimuksen tuloksissa oli huomattavissa naisten maltillisempi sijoituskäyttäytyminen sijoituksiin tekemien muutosten määrässä. Naisten osalta osoittautui, että he tekevät muutoksia harvemmin sijoituksiinsa kuin miehet, mutta tästä huolimatta heidän sijoitushorisonttinsa oli hieman miehiä lyhyempi. Naisten vähäisempi aktiivisuus sijoittamisessa osittain selittyy omistetuilla sijoitusinstrumenteilla. Omistaessa vähemmän osakkeita, mahdollinen nopeiden voittojen realisointi vähenee. Sijoitusajan ollessa lyhyempi on pääteltävissä naisten sijoitustavoitteiden sekä mahdollisesta toteutumisesta lyhyemmällä aikavälillä. Miesten ottaessa suuremman riskin painottaessaan sijoituksiaan osakkeisiin on sijoitusajalla mahdollista pienentää aiheutuvaa riskiä. Sijoitusajan pidentyessä osakkeille tyypilliset lyhyen aikavälin arvonheilahtelut eivät vaikuta merkittävästi sijoitukseen. Tämän lisäksi sijoitushorisontin muodostumisessa on otettava huomioon henkilökohtaiset tavoitteet ja elämäntilanne.

Säännöllisesti säästämisen suhteen molemmilla sukupuolilla esiintyi hajontaa. Säästämisen voidaan sanoa liittyvän vastaajan oman henkilökohtaisen tarpeen täyttämiseen, kuten tulevaisuuden varalle säästämistä, rahan säästöön laittamista eläkettä varten tai lapsille perinnöksi. Sijoittamisen ollessa vahvassa suosiossa pankissa työskentelevien henkilöiden kesken voidaan todeta sen vähentävän säästämiseen käytettävää pääomaa. Inflaatio riskin sekä valuuttariskin vaikuttaessa, säästämällä ansaittavat tuotot ovat lähes olemattomat, joka lisää sijoittamisen kannattavuutta nykyisessä markkinatilanteessa. Säästämisen ollessa vähäistä voi se myös kertoa luottamuksesta markkinoita kohtaan.

6.2 Luotettavuus

Tutkimuksen tarkoituksena on välttää virheiden syntymistä. Virheiden välttämisestä huolimatta tutkimusten luotettavuus ja pätevyys voivat vaihdella tutkimuksesta riippuen. Tästä

syystä yksi tutkimuksen vaiheista on luotettavuuspohdinnan tekeminen. Kaksi luotettavuutta mittaavaa käsitettä on reliabiliteetti sekä validius. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231–232.)

Reliabiliteetti eli luotettavuus kuvaa tutkimustulosten toistettavuutta. Käytännössä tällä tarkoitetaan tutkimuksen antavan samankaltaisia tuloksia, mikäli tutkimus suoritetaan uudestaan. Tutkimuksen reliabiliteetti on mahdollista todeta monella tavalla. Yksi keino reliabiliteetin kokeilemiseksi on kahden eri henkilön päätyminen vastaavanlaisiin tuloksiin. Toinen tapa reliabiliteetin kokeilemiseksi on saman kohderyhmän kohdalla saatujen tutkimustulosten samankaltaisuus kahdella eri tutkimuskerralla. (Hirsjärvi, ym. 2009, 231–232.)

Tutkimuksessa on olemassa tulosta mahdollisesti muuttavia ulkopuolisia tekijöitä, jotka vaikuttavat tutkimuksen reliabiliteettiin. Reliabiliteettiin vaikuttava ulkopuolinen tekijä on taloudellinen tilanne. Toisenlaisen taloudellisen tilanteen vallitessa tulokset saattaisivat olla hyvinkin erilaisia. Mikäli taloudellisessa tilanteessa tapahtuisi suurempia muutoksia, voisi se vaikuttaa kohderyhmän suhtautumiseen tutkimuksessa tutkittavien asioiden suhteen. Toistettaessa tutkimus samankaltaisissa olosuhteissa tutkimusta voidaan pitää luotettavana.

Validius eli pätevyys, kuvaa tutkimuksen kykyä mitata, sillä haluttua asiaa. Tällä tarkoitetaan mahdollisuutta, että tutkimuksen kysymykset ovat vastaajien osalta väärin ymmärrettyjä tai mittaavat väärä asioita. Mikäli tutkimuksen tekijän ja vastaajien ajatusmaailmat kysymysten tarkoituksesta eivät kohtaa, ei tutkimusta voida pitää validina. (Hirsjärvi, ym. 2009, 231–232.)

Opinnäytetyön tutkimusta voidaan pitää luotettavana, mutta arvioita tehdessä on otettava huomioon muutama yksityiskohta. Toteutukseltaan voidaan tutkimusta pitää luotettavana. Tutkimuksen kysymykset luotiin huolella vastaamaan tutkimuskysymyksissä haettuja asioita. Ennen tutkimuksen toteuttamista tehtiin esitutkimus, jonka avulla päästiin testaamaan kyselyn ymmärrettävyys sekä lähetettiin kysely opinnäytetyön yhteyshenkilölle kommentoitavaksi. Tutkimuksen kohderyhmän oletetaan ymmärtäneen kysymykset, sillä aiheet liittyivät heidän omaan alaansa. Vastausten valmistuttua kahden, analysointi suoritettiin huolellisesti ja kriittisesti lisäten tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimukseen osallistui 42 henkilöä, joista 78,57% oli naisia ja 21,43% miehiä. Tutkimuksen otos muodostui kattavaksi, mutta tutkimuksen tutkiessa miesten ja naisten välisiä eroja sijoittamisessa, olisi miesten otos saanut olla kattavampi. Miesten vähäisempi osanotto voi johtua X pankin työntekijöiden naisvaltaisemmasta jakaumasta.

Kyselytutkimusta tehdessä on mahdollista, että vastaajat eivät vastaa kysymyksiin huolellisesti ja rehellisesti (Hirsjärvi, ym. 2009, 195). Vastaajilla ei ollut kyselyn anonyymiyden takia huolta, että he olisivat paljastaneet itsestään tietoja kyselyyn osallistumalla. Kyselyn anonyymiydestä ilmoitettiin kyselyn ohella lähetetyssä saatekirjeessä. Tutkimuksen toimeksiantajan kanssa on sovittu toimeksiantajan pysyvän nimettömänä.

6.3 Johtopäätökset sekä kehittämis- ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen lopputulokseksi voidaan todeta yleisten väittämien miesten ja naisten eroista sijoittamisessa pitävän paikkansa pankissa työskentelevien henkilöiden välillä. Opinnäyte-työssä erot sijoittamisen suhteen olivat havaittavissa tutkimuksen tuloksissa. Tulokset osoittivat, että erot miesten ja naisten välillä selvästi pienentyivät alalla työskennellessä. Kaiken kaikkiaan pankissa työskentelevien naisten sekä miesten joukosta löytyi varovaisempia sekä rohkeampia sijoittajia, mutta kokonaisuutta verrattaessa miehet osoittivat riskillisempää ja tuottohakisempaa käyttäytymistä. Naisten maltillisempi sijoituskäyttäytyminen näkyi myös tutkimuksen tuloksista. Sijoittamiseen liittyvien erojen tasaantuminen on selitettävissä tiedon sekä osaamisen lisääntymisenä alaan liittyen, mikä ilmeni monen vastaajan osalla sijoittamisen aloittamisessa. Erojen tasaantumisen ja tiedon lisääntymisestä huolimatta voidaan päätellä miesten suhtautuvan yleisellä tasolla riskin ottamiseen rohkeammin.

Pankissa työskentelevät henkilöt ovat selvästi sijoittamisen kannalla ja näkevät sen aloittamisen järkevänä päätöksenä tulevaisuutta ajatellen. Syynä tällä voi esimerkiksi olla ymmärrys sijoittamisesta saavutettavaan hyötyyn. Tämän perusteella voidaan sanoa, että pankin työntekijät eivät ainoastaan myy sijoitustuotteita asiakkailleen, vaan käyttävät niitä itse ja uskovat niiden tuomaan hyötyyn. Kyseisen havainnon voidaan katsoa lisäävän sekä pankin että sijoitustuotteiden toiminnan uskottavuutta.

Tutkimuksen valmistuttua on hyvä myös miettiä kyseiseen aiheeseen liittyviä jatkotutkimuksen aiheita. Jatkotutkimuksena opinnäytetyöstä voisi lähteä tekemään rajaamalla kohderyhmän tarkemmin. Yksi vaihtoehto voisi olla kohderyhmän jakamista sijoittamiseen erikoistuneisiin miehiin ja naisiin. Kohderyhmän rajaamisella karsittaisiin mahdollisten taustatekijöiden, kuten palkkaerojen vaikutus ja sijoittamiseen liittyvän tiedon hallitseminen. Tutkimusta olisi myös mahdollista lähteä tekemään vertaamalla eri ikäryhmien sijoittamista tai työuran pituuden vaikutusta sijoittamiseen. Olisi mielenkiintoista nähdä, kuinka paljon iän lisääntyminen tai vaihtoehtoisesti työkokemus vaikuttavat riskin ottamiseen tai sijoitustuotteiden valintaan.

Toinen tapa lähestyä tutkimusaihetta olisi tutkimuksen suorittaminen laadullisin tutkimusmenetelmin. Laadullinen tutkimusmenetelmä rajaisi tutkimusjoukkoa todennäköisesti pienemmäksi, mutta haastatteleamalla esimerkiksi sijoittamiseen erikoistuneita työntekijöitä voitaisiin saada tarkempia tuloksia ja syitä kohderyhmän sijoittamisen valinnoille. Omasta mielestäni olisi mielenkiintoista kuulla ammattilaisten ajatusprosessia heidän tekemien sijoituspäätösten taustalle.

6.4 Opinnäytetyöprosessi ja oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyö alkoi tulla ajankohtaiseksi syksyllä 2017. Projektiin valmistautuminen alkoi muutamalla opinnäytetyöhön liittyvällä kurssilla, jonka jälkeen edessä oli jo aiheen valinta. Alussa aiheen valinta aiheutti itselleni ongelmia ja pyörittelin mielessäni useampaa aihetta liittyen sijoittamiseen. Moni miettimistäni aiheista osoittautui kuitenkin ongelmalliseksi ja karsiutui pois joukosta. Lopulta sain idean tehdä tutkimuksen finanssialalla toimivien henkilöiden sijoittamisesta, jonka päätin rajata pankin henkilökuntaan. Prosessi aiheen valitsemisessa opetti asioiden ennalta huomioon ottamista ja mahdollisten häiriötekijöiden arvioimista.

Otin yhteyttä mahdolliseen yhteyshenkilöön, joka oli alusta asti innoissaan ja valmis auttamaan työn toteuttamisessa - suuri kiitos yhteyshenkilölleni. Aiheen muodostuttua ja asioiden selkeytyessä päätin aloittaa työn tekemisen vuoden 2018 alusta. Henkilökohtaiseksi tavoitteeni oli hyvän oppimisprosessin suorittaminen, joka palvelisi minua tulevaisuudessa sekä työn loppuun saattaminen kevään aikana, jotta valmistuminen tapahtuisi kesään mennessä.

Kirjoittaminen aloitettiin tietoperustan tekemisellä, joka eteni hyvin ja tekstiä alkoi syntyä. Tässä vaiheessa kuitenkin huomasin selkeän tutkimus ongelman puuttumisen, jonka määrittelemisen aiheutti päänvaivaa hetkeksi. Tämä opetti minulle, kuinka tärkeäksi työn kunnollinen suunnitteleminen voi osoittautua. Yhdeksi haasteeksi muodostui kyselyn kysymysten muodostaminen riittävän kattaviksi, koska en ollut aikaisemmin joutunut tekemään vastaavanlaista selvitystä. Kysymyksiä pyöriteltiin moneen kertaan, mutta lopulta ne saatiin valmiiksi. Kyselyn vastaamisen aikana paranneltiin tietoperustaa ja tehtiin rakenteellisia muutoksia työhön. Kyselyn sulkeuduttua aloitettiin empiirisen osan tekeminen ja tutkimuksen tulosten analysointi. Työn alkaessa olemaan loppusuoralla, eteni työ vauhdilla ja aikataulussa. Lopuksi suoritettiin työn tarkastaminen ja viimeistelyt.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyö projekti on ollut pitkä ja haasteellinen, mutta siitä huolimatta opettavainen kokemus. Omaa työtäni on helpottanut suuresti opintojen vähyys, jolloin olen pystynyt keskittymään nimenomaan opinnäytetyöhön. Projektia tehdessäni opin itselleni sopivia työtapoja, kommunikoimaan projektiin liittyvissä asioissa yhteyshenkilön kanssa, etsimään ja tarkastelemaan lähteitä kriittisesti. Edellä käydyistä haasteista tuli myös otettua opiksi ja kehittivät ne minua tutkimustyön tekemisessä. Opinnäytetyö tietoperustaa käsittelevät kappaleet olivat ennestään tuttuja aiheita itselleni, mutta asioiden kertaaminen ja niistä itse kertominen auttavat aina ymmärtämään ja oppimaan paremmin.

Lähteet

Alma talent 2018a. P/E-luku. Luettavissa: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/porssitunnusluvut/p-e-luku> Luettu: 5.1.2018

Alma talent 2018b. Osakekohtainen tulos. Luettavissa: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/porssitunnusluvut/osakekohtainen-tulos-eps> Luettu: 5.1.2018

Alma talent 2018c. Osinkotuotto-%. Luettavissa: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/porssitunnusluvut/osinkotuotto-prosentti> Luettu: 5.1.2018

Barber & Odean 2001. Boys will be boys. Luettavissa: <https://faculty.haas.berkeley.edu/odean/papers/gender/boyswillbeboys.pdf> Luettu: 25.2.2018

Fasoûlas, E., Manninen, P. & Niiranen, V. 2013. Sijoittajan verotus. Jyväskylä, Bookwell Oy.

Finanssivalvonta 2010. Indeksilainat. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Indeksilainat/Pages/Default.aspx> Luettu: 12.1.2018

Finanssivalvonta 2011a. Sijoitusrahastoihin liittyvät riskit. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Riskit/Pages/Default.aspx> Luettu: 9.1.2018

Finanssivalvonta 2011b. Joukkovelkakirjalainojen riskit. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Riskit/Pages/Default.aspx> Luettu: 12.1.2018

Finanssivalvonta 2012. Kustannukset vaikuttavat tuottoon. Luettavissa: http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Kulut_tuotot/Pages/Default.aspx Luettu: 9.1.2018

Finanssivalvonta 2013. Määräaikaistili. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Maaraaikaistili/Pages/Default.aspx> Luettu 5.2.2018

Finanssivalvonta 2014a. Sijoitusrahastot. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Pages/Default.aspx> Luettu: 9.1.2018

Finanssivalvonta 2014b. Joukkovelkakirjalainojen ominaisuuksia. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx> Luettu: 12.1.2018

Finanssivalvonta 2015a. Talletukset. Luettavissa <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Pages/Default.aspx> Luettu: 5.2.2018

Finanssivalvonta 2015b. Käyttötili ja säästämistili. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Kayttotili/Pages/Default.aspx> Luettu: 5.2.2018

Finanssivalvonta 2015c. ASP-Tili. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/ASP-tili/Pages/Default.aspx> Luettu: 5.2.2018

Finanssivalvonta 2015d. Osakkeet. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Osakkeet/Pages/Default.aspx> Luettu: 5.1.2018

Finanssivalvonta 2015e. Osakesijoituksiin liittyvät riskit. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Osakkeet/Riskit/Pages/Default.aspx> Luettu: 5.1.2018

Finanssivalvonta 2015f. Osakkeiden ominaisuuksia. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Osakkeet/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx> Luettu: 5.1.2018

Finanssivalvonta 2015g. Joukkovelkakirjalainat. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Pages/Default.aspx> Luettu: 12.1.2018

Finanssivalvonta 2018. MiFID II ja MiFIR. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Saantelyhankkeet/MiFID/Pages/Default.aspx> Luettu: 16.2.2018

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Tammi. Hämeenlinna.

Kallunki, J-P., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2011. Ammattimainen sijoittaminen. Talentum Media Oy. Vantaa.

Keloharju, M., Knüpfer, S. & Rantapuska, E. 2012. Mutual fund and share ownership in Finland. Luettavissa: http://njb.fi/wp-content/uploads/2015/05/lta_2012_02_a2.pdf Luettu: 25.2.2018

Knüpfer, S. & Puttonen, V. 2012. Moderni rahoitus. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Minilex 2018. Osakeyhtiön varsinainen yhtiökokous. Luettavissa: <https://www.minilex.fi/a/osakeyhti%C3%B6n-varsinainen-yhti%C3%B6kokous> Luettu: 27.2.2018

Morningstar 2016. Sijoitussalkku. Luettavissa: <http://www.morningstar.fi/fi/glossary/101138/sijoitussalkku.aspx> Luettu: 23.1.2018

Nordnet 2010. Tietoa asiakkaille kaupankäynnistä optioilla, termiineillä ja muilla johdannaisinstrumenteilla. Luettavissa: https://www.nordnet.fi/pdf/fi/information_handel_derivat.pdf Luettu 16.1.2018

Nordnet 2017. Tietoa rahoitusvälineiden ominaisuuksista ja riskeistä. Luettavissa: <https://www.nordnet.fi/download/18.52b5574d15b4d043c173c303/1512121444627/risk.pdf> Luettu: 15.1.2018

Orava, J. & Turunen, O. 2016. Osta, vuokraa, vaurastu. Alma Talent. Helsinki.

Osuuspankki 2018. OP-Amerikka kasvu. Luettavissa: <https://uusi.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/rahastot/kaikki-rahastot/op-amerikka-kasvu/> Luettu: 9.1.2018

Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. WSOYpro Oy. Helsinki.

Puusa, A., Reijonen, H., Juuti, P. & Laukkanen, T. 2014 Akatemiasta markkinapaikalla – Johtaminen ja markkinointi aikansa kuvina. Talentum. Helsinki.

Pörssisäätiö 2016. Kotitalouksien rahoitusvarat. Luettavissa: <http://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/kotitalouksien-rahoitusvarat/> Luettu: 13.2.2018

Pörssisäätiö 2017. Sijoittajan vero-opas 2017. Helsinki. Luettavissa: <http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2017/06/Vero-opas-2017.pdf> Luettu: 30.1.2018

Pörssisäätiö 2018a. Sanasto. Luettavissa: <http://www.porssisaatio.fi/osakesaastaminen/dictionary/?letter=14> Luettu: 27.2.2018

Pörssisäätiö 2018b. Sanasto. Luettavissa: <http://www.porssisaatio.fi/osakesaastaminen/dictionary/?letter=15> Luettu: 4.1.2018

Pörssisäätiö 2018c. Sanasto. Luettavissa: <http://www.porssisaatio.fi/osakesaastaminen/dictionary/?letter=9> Luettu: 9.1.2018

Pörssisäätiö 2018d. Sanasto. Luettavissa: <http://www.porssisaatio.fi/osakesaastaminen/dictionary/?letter=5> Luettu: 15.1.2018

Pörssisäätiö 2018e. Sanasto. Luettavissa: <http://www.porssisaatio.fi/osakesaastaminen/dictionary/?letter=14> Luettu: 15.1.2018

Saario, S. 2016. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Talentum Media Oy. Helsinki.

Sijoitusrahastot 2018. Asuntosijoittaminen. Luettavissa: <http://sijoitusrahastot.org/asuntosijoittaminen/> Luettu: 10.1.2018

Sijoitustieto 2014. Osakesijoittaminen. Luettavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoittaminen-osakkeisiin> Luettu: 5.1.2018

Sijoitustieto 2016. Osingot – Perusteet ja verotus. Luettavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/osingot-perusteet-ja-verotus> Luettu: 21.4.2018

S-Pankki 2017. Näin naiset ja miehet eroavat sijoittajina. Luettavissa: <https://www.s-pankki.fi/fi/artikkelit/2017/nain-naiset-ja-miehet-eroavat-sijoittajina/> Luettu: 16.2.2018

S-Pankki 2018. Naisten taloudellinen itsetunto kohenee. Luettavissa: <https://www.s-pankki.fi/fi/tiedotteet/2018/naisten-taloudellinen-itsetunto-kohenee--rahastoeuro-on-kasvanut/> Luettu: 12.3.2018

Säästöpankki 2017. Rikastuminen ei kiinnosta suomalaisia. Luettavissa: <http://uutis-huone.saastopankki.fi/pressreleases/rikastuminen-ei-kiinnosta-suomalaisia-raha-patjanalla-on-suomalaisesta-parempi-kuin-raha-toeissae-2240345> Luettu: 13.2.2018

Taanila, A. 2011. Tunnuslukuja. Luettavissa: <https://tilastoapu.wordpress.com/tag/keskihajonta/> Luettu: 10.1.2018

Wikström, K. Ossa, J. & Urpilainen, M. 2015. Vero-oikeuden yleiset opit. Helsinki. Helsingin kamari Oy. Luettu: 22.4.2018

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Sukupuoli

- Mies
- Nainen

Mikä alla olevista vaihtoehtoista kuvaisi parhaiten omaa riskinsietokykyäsi?

Varovainen – Erittäin matalan riskinsietokyvyn omaava sijoittaja, joka ei siedä riskiä. Varovainen sijoittaja tyytyy pieneen tuottoon eikä halua sijoitusten arvonlaskun vaikuttavan alkuperäiseen pääomaan.

Maltillinen – Maltillisella sijoittajalla on matala riskinsietokyky. Matalan riskinsietokyvyn omaava maltillinen sijoittaja on valmis tavoittelemaan tuottoa pienellä riskillä. Riskin ottaminen alkuperäisen pääoman pienenemisestä huolimatta on tuottoa tavoiteltaessa mahdollista.

Tuottoa tavoitteleva – Tuottoa tavoitteleva henkilö on valmis ottamaan kohtuullisen riskin. Hän sietää ajatusta alkuperäisen pääoman osittaisesta menettämisestä mahdollisuutena saada parempaa tuottoa.

Rohkea – Suurempaa tuottoa tavoitteleva henkilö, joka on valmis ottamaan riskin. Rohkea sijoittaja kestää alkuperäisen pääoman vaihtelut ja on valmis myös tappioihin.

Sijoitatko rahojasi?

- kyllä
- ei

Mitä alla olevista sijoitus tyypeistä harjoitat?

- osakesijoittaminen
- rahastosijoittaminen
- asuntosijoittaminen
- johdannaiset
- JVK
- joku muu? (mikä)

JOS sijoitit osakkeisiin, oletko hajauttanut sijoituksesi?

- 1-5 arvopaperiin
- 6-10 arvopaperiin
- yli 10 arvopaperiin

JOS sijoitit rahastoihin, minkä tyyppisiin rahastoihin olet sijoittanut?

- osakerahasto
- korkorahasto
- yhdistelmärahasto

ostatko sijoituksiasi ulkomaisista pörseistä?

- kyllä
- ei

Kuinka aktiivisesti teet muutoksia sijoituksiisi?

- päivittäin
- kerran viikossa
- kuukausittain
- muutaman kerran vuodessa
- harvemmin

Kuinka aktiivisesti normaalisti seuraat markkinoita?

- päivittäin
- kerran viikossa
- kuukausittain
- muutaman kerran vuodessa
- harvemmin

Kuinka pitkää sijoitusaikaa olet suunnitellut?

- alle vuoden
- 1-3 vuotta
- 3-5 vuotta
- yli 5 vuotta
- 10 vuotta tai enemmän

Jos sinulla olisi 100 000 euroa ylimääräistä sijoitusvarallisuutta, kuinka paljon olisit valmis sijoittamaan osakkeisiin, jos loput varat laitettaisiin korkoinstrumentteihin?

- 0-25%
- 25-50%
- 50-75%
- 75-100%

Minkä tyyppisiin yrityksiin painottaisit edellisen kysymyksen sijoituksesi?

- enemmän riskiä sisältäviin kasvuyrityksiin
- vakaampiin osinkoa maksaviin yrityksiin
- Molempiin

Jos sinulle tarjottaisiin mahdollisuutta valita kahdesta vaihtoehdosta, jossa saisit valita

- Saisit varman 100 euron tuoton
- tai pelata peliä (esim. kolikonheitto), jossa sinulla on 50% todennäköisyys voittaa 300 euroa, mutta hävitessäs ei saa mitään

Säästätkö säännöllisesti rahaa säästötillille?

- Kyllä
- Ei

Jos vastasit kyllä, kuinka usein?

- Muutaman kerran kuukaudessa
- Kerran kuussa
- Muutaman kerran vuodessa
- Harvemmin

Säästettävä summa?

- alle 100 euroa
- 100-300 euroa
- yli 300 euroa

Tavoitteellisuus, miksi säästät/sijoitat? (avoin kysymys)

Mikä sai sinut aloittamaan säästämisen/sijoittamisen? (avoin kysymys)

JOS, et säästä tai sijoita, niin miksi et? (avoin kysymys)

Liite 2. Saatekirje

Hei,

Olen Pasilan Haaga-Heliassa finanssi- ja talousasiantuntijan koulutusohjelmassa viimeistä vuotta opiskeleva nuori ja tarvitsen nyt teidän apuanne. Olen tekemässä opinnäytetyötäni aiheesta, jossa tutkin työpaikkanne työntekijöiden säästämis- ja sijoituskäyttäytymistä naisten ja miesten välillä. Tähän liittyen toivoisin, että teiltä löytyisi muutama minuutti kyselyn vastaamiseen, joka muodostuu muutamasta kysymyksestä, jotka ovat pääasiassa monivalinta- kysymyksiä.

Kyselyyn vastataan täysin nimettömänä. Tiedot ovat ehdottoman luottamuksellisia ja niitä ei tulla käyttämään mihinkään muuhun tarkoitukseen. Mikäli teille tulee jotain kysyttävää aiheesta minuun voi ottaa yhteyttä alla olevista yhteystiedoista. Kiitos ajastanne!

Ystävällisin terveisin

Mika Nousiainen

040 726 3341

mika-nousiainen@hotmail.com